

Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 Консолідована фінансова звітність

Мета

- 1 Мета цього МСФЗ – встановити принципи подання та підготовки консолідованої фінансової звітності, коли суб'єкт господарювання контролює одного або кількох інших суб'єктів господарювання.

Досягнення мети

- 2 Для досягнення мети, викладеної у пункті 1, цей МСФЗ:
- (а) вимагає від суб'єкта господарювання (*материнського підприємства*), який контролює одного або декількох інших суб'єктів господарювання (*дочірні підприємства*), подавати консолідовану фінансову звітність;
  - (б) визначає принципи *контролю* та встановлює контроль як основу для консолідації;
  - (в) встановлює, як застосовувати принцип контролю щоб виявити, чи контролює інвестор об'єкт інвестування і, отже, чи повинен він консолідувати цей об'єкт інвестування;
  - (г) встановлює облікові вимоги до складання консолідованої фінансової звітності; та
  - (г) визначає інвестиційний суб'єкт господарювання та встановлює виняток для консолідації окремих дочірніх підприємств інвестиційного суб'єкта господарювання.
- 3 У цьому МСФЗ не йдеться про облікові вимоги до об'єднань бізнесу та їх впливу на консолідацію, в тому числі гудвіл, що виникає при об'єднанні бізнесу (див. МСФЗ 3 “*Об'єднання бізнесу*”).

Сфера застосування

- 4 Суб'єкт господарювання, який є материнським підприємством, подає консолідовану фінансову звітність. Цей МСФЗ застосовується до всіх суб'єктів господарювання, за винятком таких:
- (а) материнському підприємству не потрібно подавати консолідовану фінансову звітність, якщо воно відповідає усім таким умовам:
    - (i) воно є дочірнім підприємством, яке повністю належить іншому суб'єктові господарювання, або дочірнім підприємством, яке частково належить іншому суб'єктові господарювання, і всі його інші власники, в тому числі ті, які в інших випадках не мають права голосу, були поінформовані про те, що материнське підприємство не подає консолідовану фінансову звітність та не заперечують проти цього;
    - (ii) його боргові інструменти або інструменти капіталу не перебувають в обігу на публічному ринку (внутрішній або зарубіжний фондовий біржі або позабіржовому ринку, включаючи місцевий та регіональний ринки);
    - (iii) воно не подає і не перебуває у процесі подання своєї фінансової звітності до комісії з цінних паперів або іншого регулятора з метою випуску певного класу інструментів на публічний ринок; та
    - (iv) його кінцеве або будь-яке проміжне материнське підприємство складає фінансову звітність, яка доступна для публічного використання та відповідає МСФЗ, в якій дочірні підприємства консолідуються або оцінюються за справедливою вартістю через прибуток або збиток згідно з цим МСФЗ.
  - (б) [вилучено]
  - (в) [вилучено]
- 4А Цей МСФЗ не застосовується до програм виплат працівникам після закінчення трудової діяльності та інших довгострокових програм виплат працівникам, до яких застосовується МСБО 19 “*Виплати працівникам*”.

- 4В Материнське підприємство, яке є інвестиційним суб'єктом господарювання, не повинне подавати консолідовану фінансову звітність, якщо відповідно до пункту 31 цього МСФЗ вимагається оцінити всі його дочірні підприємства за справедливою вартістю через прибуток або збиток.

Контроль

- 5 Інвестор, незалежно від характеру його участі у суб'єкті господарювання (об'єкті інвестування), визначає чи є він материнським підприємством шляхом оцінки чи контролює він об'єкт інвестування.
- 6 Інвестор контролює об'єкт інвестування, якщо він має права на змінні результати діяльності об'єкта інвестування або зазнає пов'язаних з ними ризиків та може впливати на ці результати завдяки своїм владним повноваженням щодо об'єкта інвестування.
- 7 Отже, інвестор контролює об'єкт інвестування тоді і лише тоді, коли інвестор має все перелічене далі:
- (а) владні повноваження щодо об'єкта інвестування (див. пункти 10–14);
  - (б) зазнає ризиків або має права щодо змінних результатів діяльності об'єкта інвестування (див. пункти 15 та 16); та
  - (в) здатність використовувати свої владні повноваження щодо об'єкта інвестування з метою впливу на результати інвестора (див. пункти 17 та 18).
- 8 Інвестор має розглянути всі факти та обставини, оцінюючи, чи контролює він об'єкт інвестування. Інвестор має повторно оцінити, чи контролює він об'єкт інвестування, якщо факти та обставини вказують на те, що є зміни одного або декількох з трьох елементів контролю, перелічених в пункті 7 (див. пункти Б80–Б85).
- 9 Два або більша кількість інвесторів колективно контролюють об'єкт інвестування, якщо вони повинні діяти разом, щоб керувати значущими видами діяльності. В таких випадках, оскільки жоден з інвесторів не може керувати діяльністю без співпраці з іншими, жоден інвестор індивідуально не контролює об'єкт інвестування. Кожний інвестор обліковує свою частку участі в об'єкті інвестування згідно з відповідними МСФЗ, а саме МСФЗ 11 “Спільна діяльність”, МСБО 28 “Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства” або МСФЗ 9 “Фінансові інструменти”.

Владні повноваження

- 10 Інвестор має владні повноваження щодо об'єкта інвестування, якщо інвестор має існуючі права, що дають йому нинішню здатність керувати *значущими видами діяльності*, тобто діяльністю, що суттєво впливає на результати об'єкта інвестування.
- 11 Владні повноваження є результатом існування прав. У деяких випадках визначення владних повноважень не викликає ускладнень, наприклад, коли владні повноваження щодо об'єкта інвестування походять безпосередньо та виключно від прав голосу, наданих тільки такими інструментами капіталу, як акції, і їх можна оцінити, виходячи з прав голосу таких акціонерів. У інших випадках оцінка буде складнішою і вимагатиме розгляду більше ніж одного чинника, наприклад, коли владні повноваження є результатом одної або декількох договірних угод.
- 12 Інвестор, який наразі має можливість керувати значущими видами діяльності, має владні повноваження, навіть якщо його права керувати значущими видами діяльності ще не реалізовані. Наявність доказу того, що інвестор здійснює керівництво значущими видами діяльності, може допомогти визначити, чи має такий інвестор владні повноваження, але такий доказ сам по собі не є достатнім для висновку про визначенні того, чи має інвестор владні повноваження щодо об'єкта інвестування.
- 13 Якщо кожен з двох або більше інвесторів має права, що дають йому можливість одноосібно керувати різними значущими видами діяльності, то інвестор, який наразі має здатність керувати діяльністю, що найсуттєвіше впливає на результати діяльності об'єкта інвестування, має владні повноваження щодо об'єкта інвестування.
- 14 Інвестор може мати владні повноваження щодо об'єкта інвестування, навіть якщо інші суб'єкти господарювання мають існуючі права, що наразі дають їм здатність брати участь в управлінні значущими видами діяльності, наприклад, коли інший суб'єкт господарювання має *суттєвий вплив*. Проте інвестор, що володіє лише правами захисту інтересів інвесторів, не має владних повноважень щодо об'єкта інвестування (див. пункти Б26 – Б28) і, відповідно, не контролює об'єкт інвестування.

Результати діяльності

- 15 Інвестор зазнає ризиків, або має право щодо змінних результатів діяльності об'єкта інвестування у випадку, якщо результати інвестора від його участі мають потенційну здатність змінюватися внаслідок зміни показників діяльності об'єкта інвестування. Змінні результати діяльності об'єкта інвестування можуть бути як тільки додатними і тільки від'ємними, так і одночасно додатними та від'ємними.
- 16 Хоча лише один інвестор може контролювати об'єкт інвестування, дохід від об'єкта інвестування може розподілятися поміж кількома сторонами. Наприклад, власники частки участі, що не забезпечує контролю, можуть брати участь в розподілі прибутків або дивідендів об'єкта інвестування.

Зв'язок між владними повноваженнями та результатами діяльності

- 17 Інвестор контролює об'єкт інвестування, якщо інвестор не лише має владні повноваження щодо об'єкта інвестування та має права щодо змінних результатів діяльності об'єкта інвестування чи несе пов'язані з ними ризики, але й здатний скористатися своїми владними повноваженнями з метою впливу на результати діяльності об'єкта інвестування.
- 18 Отже, інвестор, наділений правами приймати рішення, має визначити, чи є він принципалом, чи агентом. Інвестор, який є агентом у відповідності з пунктами Б58–Б72, не контролює об'єкт інвестування, коли він реалізує делеговані йому права прийняття рішень.

Облікові вимоги

- 19 **Материнське підприємство готує консолідовану фінансову звітність, застосовуючи єдині облікові політики для подібних операцій та інших подій за подібних обставин.**
- 20 Консолідація об'єкта інвестування розпочинається з дати, коли інвестор отримує контроль над об'єктом інвестування та припиняється, коли інвестор втрачає контроль над об'єктом інвестування.
- 21 У пунктах Б86–Б93 наведено керівництва щодо складання консолідованої фінансової звітності.

Частки участі, що не забезпечують контролю

- 22 Материнське підприємство подає частки участі, що не забезпечують контролю, в консолідованому звіті про фінансовий стан у власному капіталі, окремо від капіталу власників материнського підприємства.
- 23 Зміни частки власності материнського підприємства у дочірньому підприємстві, що не спричиняють втрату контролю материнським підприємством над дочірнім підприємством, є операціями з власним капіталом (тобто операціями з власниками у їхній якості як власників).
- 24 У пунктах Б94–Б96 наведено керівництва щодо обліку часток участі, що не забезпечують контролю, у консолідованій фінансовій звітності.

Втрата контролю

- 25 Якщо материнське підприємство втрачає контроль над дочірнім підприємством, то материнське підприємство:
- припиняє визнання активів та зобов'язань колишнього дочірнього підприємства у консолідованому звіті про фінансовий стан.
  - визнає будь-яку інвестицію, збережену в колишньому дочірньому підприємстві, та у подальшому обліковує її та будь-яку заборгованість колишнього дочірнього підприємства або перед колишнім дочірнім підприємством згідно з відповідними МСФЗ. Таку збережену частку переоцінюють, як описано в пункті Б98(б)(iii) та Б99А. Переоцінену вартість на дату втрати контролю слід вважати справедливою вартістю при первісному визнанні фінансового активу відповідно до МСФЗ 9, або, якщо це доречно, як собівартість при первісному визнанні інвестиції в асоційоване або спільне підприємство.

- (в) визнає прибуток або збиток, пов'язаний з втратою контролю над колишньою контрольною часткою участі, як вказано в пунктах Б98–Б99А.
- 26 У пунктах Б97–Б99А наведено керівництва щодо обліку втрати контролю над дочірнім підприємством.

Визначення того, чи є суб'єкт господарювання інвестиційним суб'єктом господарювання

- 27 Материнське підприємство має визначити, чи є воно інвестиційним суб'єктом господарювання. Інвестиційний суб'єкт господарювання – це суб'єкт господарювання, який:
- (а) отримує кошти від одного або кількох інвесторів з метою надання такому інвесторові (інвесторам) послуг з управління інвестиціями;
  - (б) зобов'язується перед своїм інвестором (інвесторами), що мета його бізнесу полягає у тому, щоб інвестувати виключно для отримання доходу від збільшення капіталу, інвестиційного доходу або обох видів доходу; та
  - (в) вимірює та оцінює результативність практично всіх його інвестицій за справедливою вартістю.

Пункти Б85А–Б85І містять виклад відповідних практичних керівництв.

- 28 Суб'єкт господарювання, оцінюючи, чи відповідає він визначенню, наведеному в пункті 27, повинен розглянути, чи має він такі типові характеристики інвестиційного суб'єкта господарювання:
- (а) він має більше ніж одну інвестицію (див. пункти Б85К–Б85Л);
  - (б) він має більше ніж одного інвестора (див. пункти Б85М–Б85О);
  - (в) він має інвесторів, які не є пов'язаними сторонами суб'єкта господарювання (див. пункти Б85П–Б85Р); та
  - (г) він має частки власності у формі власного капіталу або подібні частки (див. пункти Б85С–Б85Т).

Відсутність будь-якої з цих типових характеристик не обов'язково означає, що суб'єкт господарювання не може бути класифікований як інвестиційний суб'єкт господарювання. Інвестиційний суб'єкт господарювання, який не має всіх цих типових характеристик, надає додаткове розкриття інформації згідно з вимогами пункту 9А МСФЗ 12 “*Розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання*”.

- 29 Якщо факти та обставини вказують на наявність змін одного або кількох з трьох елементів, які формують визначення інвестиційного суб'єкта господарювання, як описано в пункті 27, чи типових характеристик інвестиційного суб'єкта господарювання, як описано в пункті 28, то материнське підприємство проводить повторну оцінку того, чи є воно інвестиційним суб'єктом господарювання.
- 30 Материнське підприємство, яке або припиняє бути інвестиційним суб'єктом господарювання, або стає інвестиційним суб'єктом господарювання, обліковує зміну свого статусу перспективно з дати, коли сталася зміна статусу (див. пункти Б100–Б101).

Інвестиційні суб'єкти господарювання: винятки з консолідації

- 31 За винятком описаним у пункті 32, інвестиційний суб'єкт господарювання не консолідує свої дочірні підприємства або застосовує МСФЗ 3, якщо він отримує контроль над іншим суб'єктом господарювання. Натомість, інвестиційний суб'єкт господарювання оцінює інвестицію в дочірнє підприємство за справедливою вартістю через прибуток або збиток відповідно до МСФЗ 9.¹
- 32 Незважаючи на вимогу в пункті 31, якщо інвестиційний суб'єкт господарювання має дочірнє підприємство, яке не є інвестиційним суб'єктом господарювання і основною метою та діяльністю

¹ Пункт В7 МСФЗ 10 “*Консолідована фінансова звітність*” стверджує: “Якщо суб'єкт господарювання застосовує цей МСФЗ, але ще не застосовує МСФЗ 9, то будь-яке посилання у цьому МСФЗ на МСФЗ 9 слід вважати посиланням на МСБО 39 “*Фінансові інструменти: визнання та оцінка*”.

якого є надання послуг, пов'язаних з інвестиційною діяльністю інвестиційного суб'єкта господарювання (див. пункти Б85В–Б85Г), то він консолідує таке дочірнє підприємство відповідно до пунктів 19–26 цього МСФЗ та застосовує вимоги МСФЗ 3 до придбання будь-якого такого дочірнього підприємства.

- 33 Материнське підприємство інвестиційного суб'єкта господарювання консолідує всі суб'єкти господарювання, які воно контролює, у тому числі ті, що контролюються через дочірні підприємства, які є інвестиційними суб'єктами господарювання, за винятком випадків, коли материнське підприємство саме є інвестиційним суб'єктом господарювання.

Додаток А Визначення термінів

Цей додаток є невід'ємною складовою цього МСФЗ.

Консолідована фінансова звітність (consolidated financial statements)	Фінансова звітність групи , у якій активи, зобов'язання, власний капітал, дохід, витрати та рух грошових коштів материнського підприємства та його дочірніх підприємств подаються як такі, що належать єдиному економічному суб'єкту господарювання.
контроль об'єкта інвестування (control of an investee)	Інвестор контролює об'єкт інвестування, якщо інвестор має право щодо змінних результатів діяльності об'єкта інвестування або зазнає пов'язаних з ними ризиків та здатний впливати на ці результати через свої владні повноваження щодо об'єкта інвестування.
особа, яка приймає рішення (decision maker)	Суб'єкт господарювання, наділений правами приймати рішення, який є або принципалом, або агентом інших сторін.
група (group)	Материнське підприємство та його дочірні підприємства .
інвестиційний суб'єкт господарювання (investment entity)	Суб'єкт господарювання, який: (а) отримує кошти від одного або кількох інвесторів з метою надання такому інвесторові (інвесторам) послуг з управління інвестиціями; (б) зобов'язується перед своїм інвестором (інвесторами), що мета його бізнесу полягає у тому, щоб інвестувати виключно для отримання доходу від збільшення капіталу, інвестиційного доходу або обох видів доходу; та (в) вимірює та оцінює результативність практично всіх його інвестицій за справедливою вартістю.
частка участі, що не забезпечує контролю (non-controlling interest)	Власний капітал дочірнього підприємства , що не відноситься, прямо чи опосередковано, до материнського підприємства .
материнське підприємство (parent)	Суб'єкт господарювання, який контролює одного або декількох суб'єктів господарювання.
владні повноваження (power)	Існуючі права, що надають здатність наразі керувати значущими видами діяльності .
права захисту інтересів інвесторів (protective rights)	Права, покликані захищати інтерес сторони, яка має такі права, не надаючи такій стороні владних повноважень щодо суб'єкта господарювання, якого стосуються такі права.
значущі види діяльності (relevant activities)	Для цілей цього МСФЗ, значущі види діяльності – це діяльність об'єкта інвестування, що суттєво впливає на результати об'єкта інвестування.
права відсторонення (removal rights)	Права позбавити особу, яка приймає рішення, її повноважень стосовно прийняття рішень.
дочірнє підприємство (subsidiary)	Суб'єкт господарювання, який контролюється іншим суб'єктом господарювання.

Перелічені далі терміни визначені в МСФЗ 11, МСФЗ 12 *“Розкриття інформації про частки участі в інших суб’єктах господарювання”*, МСБО 28 (зміненому в 2011 р.) або МСБО 24 *“Розкриття інформації про пов’язані сторони”* і вживаються у цьому МСФЗ у значенні, вказаному у зазначених МСФЗ:

- асоційоване підприємство
- частка участі в іншому суб’єкті господарювання
- спільне підприємство
- провідний управлінський персонал
- пов’язана сторона
- суттєвий вплив.

Додаток Б Керівництво із застосування

Цей додаток є невід'ємною складовою цього МСФЗ. В ньому розкривається застосування пунктів 1–33 і він має таку ж силу, як і інші складові цього МСФЗ.

- Б1 Приклади у цьому додатку описують гіпотетичні ситуації. Хоча деякі аспекти прикладів можуть бути присутніми в реальній сукупності фактів, застосовуючи МСФЗ 10, необхідно оцінювати всі факти та обставини конкретної сукупності фактів.

Оцінка наявності контролю

- Б2 Щоб оцінити, чи контролює він об'єкт інвестування, інвестор оцінює, чи має він усе перелічене далі:
- (а) владні повноваження щодо об'єкта інвестування;
  - (б) зазнає ризиків, пов'язаних зі змінними результатами діяльності об'єкта інвестування, або має права щодо них; та
  - (в) здатність скористатися своїми владними повноваженнями щодо об'єкта інвестування з метою впливу на величину доходу інвестора.
- Б3 Розгляд зазначених далі чинників може допомогти визначитися з фактом наявності контролю:
- (а) мета та структура організації та управління об'єкта інвестування (див. пункти Б5–Б8);
  - (б) що є значущими видами діяльності та як приймаються рішення щодо цієї діяльності (див. пункти Б11–Б13);
  - (в) чи забезпечують права, які має інвестор, його здатність наразі керувати значущими видами діяльності (див. пункти Б14–Б54);
  - (г) чи зазнає інвестор ризиків, пов'язаних зі змінними результатами діяльності об'єкта інвестування або чи має він права щодо них (див. пункти Б55–Б57);
  - (г) чи здатний інвестор скористатися своїми владними повноваженнями щодо об'єкта інвестування з метою впливу на результати інвестора (див. пункти Б58–Б72).
- Б4 Оцінюючи наявність контролю над об'єктом інвестування, інвестор бере до уваги природу своїх відносин з іншими сторонами (див. пункти Б73–Б75).

Мета та структура організації та управління об'єкта інвестування

- Б5 Оцінюючи наявність контролю над об'єктом інвестування, інвестор має розглянути мету та структуру організації та управління об'єкта інвестування для того, щоб визначити значущі види діяльності, яким чином приймаються рішення щодо значущих видів діяльності, хто наразі здатний керувати цією діяльністю та хто отримує результати від цієї діяльності.
- Б6 Після того, як мету та структуру організації та управління об'єкта інвестування розглянуто, можливо, буде зрозуміло, що об'єкт інвестування контролюється за допомогою інструментів капіталу, які дають утримувачеві пропорційні права голосу, такі як звичайні акції в об'єкті інвестування. У такому випадку, за відсутності будь-яких додаткових угод, які змінюють процес прийняття рішень, оцінка контролю фокусується на тому, яка сторона, якщо вона є, може реалізувати права голосу, достатні, щоб визначати операційну та фінансову політику об'єкта інвестування (див. пункти Б34–Б50). В найпростішому випадку інвестор, який утримує більшість таких прав голосу, за відсутності інших чинників, контролює об'єкт інвестування.
- Б7 У складніших випадках, щоб визначити, чи контролює інвестор об'єкт інвестування, можливо буде необхідно розглянути деякі або всі чинники, перелічені в пункті Б3.

- Б8 Об'єкт інвестування може мати таку структуру організації та управління, що права голосу не є домінуючим чинником при визначенні того, хто контролює об'єкт інвестування, як, наприклад, коли будь-які права голосу пов'язані лише з адміністративними аспектами, а керування значущими видами діяльності здійснюється за допомогою договірних угод. У таких випадках розгляд інвестором мети та структури організації та управління об'єкта інвестування має також включати розгляд ризиків, яких зазнає об'єкт інвестування, ризиків, які він може передавати сторонам, що беруть участь в об'єкті інвестування, та чи несе інвестор деякі або всі ці ризики. Розгляд ризиків включає не лише негативні наслідки, а й потенціал позитивних змін.

Владні повноваження

- Б9 Щоб мати владні повноваження щодо об'єкта інвестування, інвестор повинен мати наявні права, які надають йому здатність наразі керувати значущими видами діяльності. Щоб оцінити чи існують владні повноваження, слід розглядати лише суттєві права та права, які не є правами захисту інтересів інвесторів (див. пункти Б22–Б28).
- Б10 Визначення того, чи має інвестор владні повноваження, залежить від значущих видів діяльності, способу прийняття рішень стосовно значущих видів діяльності та прав, які має інвестор та інші сторони стосовно об'єкта інвестування.

Значущі види діяльності та управління значущими видами діяльності

- Б11 Для багатьох об'єктів інвестування сукупність операційної та фінансової діяльності суттєво впливає на їхні результати. Прикладами діяльності, що залежно від обставин може бути значущим видом діяльності, є такі (перелік не є вичерпним):
- (а) продаж та придбання товарів або послуг;
  - (б) управління фінансовими активами протягом терміну їх дії (в тому числі після невиконання зобов'язань (дефолту));
  - (в) відбір, придбання або вибуття активів;
  - (г) дослідження та розробка нових продуктів або процесів; та
  - (г) визначення структури фінансування або отримання фінансування.
- Б12 Прикладами рішень стосовно значущих видів діяльності є такі (перелік не є вичерпним):
- (а) прийняття операційних та капітальних рішень щодо об'єкта інвестування, в тому числі ухвалення бюджету; та
  - (б) призначення на посаду та встановлення розміру винагороди провідного управлінського персоналу або постачальників послуг об'єкта інвестування та припинення їх послуг або трудових відносин.
- Б13 У деяких випадках діяльність, що виникає до та після виникнення певної сукупності обставин або настання певних подій, може бути значущим видом діяльності. Якщо два або кілька інвесторів мають здатність наразі керувати різними значущими видами діяльності, і така діяльність не ведеться одночасно, то інвестори мають визначити, який інвестор керує діяльністю, що найсуттєвіше вплине на результати діяльності об'єкта інвестування, та одночасно має діюче право приймати рішення (див. пункт 13). Інвестори мають час від часу переглядати цю оцінку, якщо релевантні факти або обставини змінюються.

Приклади застосування

Приклад 1

Два інвестори створюють об'єкт інвестування для розробки та збуту медичного препарату. Один інвестор відповідає за розробку медичного препарату та отримання дозволу регулятора – цей обов'язок включає наявність одноосібної здатності приймати всі рішення, пов'язані з розробкою препарату та отриманням дозволів. Щойно регулятор ухвалить препарат, інший інвестор вироблятиме його та здійснюватиме його збут – цей інвестор має одноосібну здатність приймати всі рішення стосовно виробництва та збуту препарату. Якщо вся діяльність – розробка та отримання дозволу регулятора, а також виробництво та збут медичного препарату – є значущими видами діяльності, то кожному інвесторові необхідно визначити, чи має він можливість керувати діяльністю, що *найсуттєвіше* впливає на результати діяльності об'єкта інвестування. Відповідно, кожному інвестору необхідно розглянути питання чи є розробка та отримання дозволу регулятора або виробництво та збут медичного препарату діяльністю, що найбільш суттєво впливає на результати діяльності об'єкта інвестування, і чи має він можливість керувати цією діяльністю. При визначенні, хто з інвесторів має владні повноваження, інвестори повинні враховувати таке:

- (а) мета та структура організації та управління об'єкта інвестування;
- (б) чинники, що визначають норму рентабельності, дохід та вартість об'єкта інвестування, а також вартість медичного препарату;
- (в) вплив на результати діяльності об'єкта інвестування повноважень кожного з інвесторів щодо прийняття рішень стосовно чинників, зазначених у пункті (б); та
- (г) ризики інвесторів, пов'язані зі змінними результатами діяльності.

В цьому конкретному прикладі інвестори також мали би розглянути:

- (г) невизначеність щодо можливості отримання дозволу регулятора та зусилля, необхідні для цього (на основі аналізу минулого успішного досвіду інвестора щодо розробки та отримання дозволу регулятора медичних препаратів); та
- (д) хто з інвесторів контролює медичний препарат після успішного завершення етапу розробки.

Приклад 2

Об'єкт інвестування створений та фінансується за допомогою боргового інструмента, утримуваного інвестором (борговим інвестором) та інструментів капіталу, утримуваних низкою інших інвесторів. Грошові надходження від випуску інструментів капіталу спрямовані на покриття перших збитків та отримання залишкової частки доходу від об'єкта інвестування. Один із інвесторів власного капіталу, який утримує 30 відсотків власного капіталу, є також керуючим активами. Об'єкт інвестування використовує грошові надходження, отримані під час його створення, для придбання портфеля фінансових активів і несе кредитний ризик, пов'язаний з можливим невиконанням зобов'язань (дефолтом) щодо основної суми та виплат відсотків за активом. Операція подається борговому інвесторові як інвестиція з мінімальним кредитним ризиком можливих неплатежів через природу активів у портфелі та тому, що надходження від випуску інструментів капіталу призначені для покриття перших збитків об'єкта інвестування. На результати діяльності об'єкта інвестування суттєво впливає управління портфелем активів об'єкта інвестування, що включає рішення щодо вибору, придбання та вибуття активів у межах діяльності з управління портфелем та управлінських дій у разі невиконання зобов'язань (дефолту) за будь-яким активом портфеля. Управління всією цією діяльністю здійснює керуючий активами, доки невиконання зобов'язань (дефолти) не досягнуть визначеної частки вартості портфеля (тобто, коли вартість портфеля не стане такою, що надходження від випуску інструментів капіталу будуть повністю використані). Починаючи з цього моменту, відповідно до інструкцій боргового інвестора, управління активами буде здійснюватись довіреною третьою особою. Управління портфелем активів об'єкта інвестування є значущими видами діяльності об'єкта інвестування. Керуючий активами має можливість керувати значущими видами діяльності доти, доки активи, з якими сталося невиконання зобов'язань (дефолт), досягнуть визначеної частки вартості портфеля; борговий інвестор здатний керувати значущими видами діяльності, коли вартість активів, з якими сталося невиконання зобов'язань (дефолт), перевищує таку визначену частку вартості портфеля. Керуючий активами та борговий інвестор мають встановити, чи має кожен з них можливість керувати діяльністю, що *найсуттєвіше* впливає на результати діяльності об'єкта інвестування, в тому числі враховуючи мету та структуру організації та управління об'єкта інвестування, а також ризики кожної із сторін, пов'язані зі змінними результатами діяльності об'єкта інвестування.

Права, що надають інвесторові владні повноваження щодо об'єкта інвестування

Б14 Владні повноваження виникають у результаті відповідних прав. Для отримання владних повноважень

щодо об'єкта інвестування інвестор повинен мати чинні права, які надають йому можливість керувати значущими видами діяльності. Права, що надають інвестору владні повноваження, можуть бути різними залежно від об'єкта інвестування.

- Б15 Прикладами прав, які кожне окремо або у сукупності можуть надати інвесторові владні повноваження, є такі (перелік не є вичерпним):
- (а) права у формі права голосу (або потенційних прав голосу) об'єкта інвестування (див. пункти Б34–Б50);
  - (б) права призначати, переводити на іншу посаду або звільняти членів провідного управлінського персоналу об'єкта інвестування, що можуть керувати значущими видами діяльності;
  - (в) права призначати або відсторонювати інший суб'єкт господарювання, який керує значущими видами діяльності;
  - (г) права вказувати об'єкту інвестування на необхідність здійснення операцій або накладення вето на будь-які зміни в операціях на користь інвестора; та
  - (г) інші права (такі як права приймати рішення, визначені у договорі з управлінським персоналом), які надають утримувачеві здатність керувати значущими видами діяльності.
- Б16 Загалом, у випадку коли об'єкт інвестування має декілька напрямків операційної та фінансової діяльності, які суттєво впливають на результати діяльності об'єкта інвестування, і коли постійно вимагається приймати суттєві рішення щодо цих напрямків діяльності, то саме право голосу або подібні права (самі по собі або у поєднанні з іншими правами) надають інвесторові владні повноваження.
- Б17 У випадку коли права голосу не можуть мати суттєвого впливу на результати діяльності об'єкта інвестування, як, наприклад, тоді, коли права голосу стосуються лише адміністративних питань, а питання управління значущими видами діяльності регулюються договірними угодами, інвестор повинен оцінити такі договірні угоди з метою визначити, чи має він права, достатні для того, щоб надати йому владні повноваження над об'єктом інвестування. Щоб визначити, чи має інвестор права, достатні для того, щоб надати йому владні повноваження, інвестор повинен розглянути мету та структуру організації та управління об'єкта інвестування (див. пункти Б5–Б8) та вимоги, викладені в пунктах Б51–Б54 разом з тими, що викладені в пунктах Б18–Б20.
- Б18 За деяких обставин, при визначенні, чи достатньо тих прав, що має інвестор, для надання йому владних повноважень стосовно об'єкта інвестування, можуть виникнути ускладнення. В таких випадках, щоб здійснити оцінку наявності владних повноважень, інвестор має визначити, чи є докази того, що він має практичну здатність керувати значущими видами діяльності одноосібно. Слід розглянути, зокрема, перелічені далі питання (перелік яких не є вичерпним), які у сукупності з його правами та показниками, зазначеними в пунктах Б19 та Б20, можуть надати доказ того, що права інвестора є достатніми для того, аби надати йому владні повноваження щодо об'єкта інвестування:
- (а) Інвестор може, не маючи на те договірних прав, призначати або затверджувати провідний управлінський персонал об'єкта інвестування, який має можливість керувати значущими видами діяльності.
  - (б) Інвестор може, не маючи на те договірних прав, вказувати об'єктові інвестування на необхідність здійснення важливих операцій або може накладати вето на будь-які зміни до таких операцій на користь інвестора.
  - (в) Інвестор може відігравати вирішальну роль у процесі висунення кандидатур виборних членів керівного органу об'єкта інвестування, або у процесі отримання довіреності на голосування від інших утримувачів права голосу.
  - (г) Провідний управлінський персонал об'єкта інвестування є пов'язаною стороною інвестора (наприклад, виконавчий директор об'єкта інвестування та виконавчий директор інвестора – одна й та сама особа).
  - (д) Більшість членів керівного органу об'єкта інвестування є пов'язаними сторонами інвестора.
- Б19 Іноді є ознаки того, що інвестор має особливі відносини з об'єктом інвестування, що дає підстави припускати, що інтерес інвестора щодо об'єкта інвестування не обмежується пасивною участю. Наявність будь-якого окремого індикатора, або певної сукупності індикаторів не обов'язково означає, що критерій владних повноважень задовольняється. Проте існування інтересу, який виходить за рамки пасивного володіння, може свідчити про те, що інвестор має інші пов'язані права, достатні для

того, щоб надати владні повноваження, або надати доказ існування владних повноважень щодо об'єкта інвестування. Наприклад, перелічене далі дає підстави припускати, що інвестор має інтерес щодо об'єкта інвестування який не обмежується пасивним володінням, та, у поєднанні з іншими правами, може свідчити про наявність владних повноважень:

- (а) Провідний управлінський персонал об'єкта інвестування, який має можливість керувати значущими видами діяльності, представлений теперішніми або колишніми працівниками інвестора.
  - (б) Діяльність об'єкта інвестування залежить від інвестора, як, наприклад, у таких ситуаціях:
    - (і) Об'єкт інвестування залежить від інвестора в питаннях фінансування значної частини діяльності об'єкта інвестування.
    - (іі) Інвестор гарантує значну частину зобов'язань об'єкта інвестування.
    - (ііі) Об'єкт інвестування залежить від інвестора в питаннях надання критично важливих послуг, технології, матеріалів чи сировини.
    - (іv) Інвестор контролює активи, такі як ліцензії або торгові марки, які є критично важливими для діяльності об'єкта інвестування.
    - (v) Об'єкт інвестування залежить від інвестора у питаннях, пов'язаних з провідним управлінським персоналом, як, наприклад, тоді, коли персонал інвестора володіє спеціалізованими знаннями стосовно діяльності об'єкта інвестування.
  - (в) Значна частина діяльності об'єкта інвестування здійснюється або за участю інвестора, або від його імені.
  - (г) Ризики або права інвестора щодо результатів діяльності об'єкта інвестування непропорційно більші, ніж його права голосу або інші подібні права. Наприклад, може виникнути ситуація, коли інвестор несе ризики або має право щодо більш як половини змінних результатів діяльності об'єкта інвестування, але володіє менше ніж половиною прав голосу в об'єкті інвестування.
- Б20 Чим вищий рівень ризику або прав інвестора щодо змінних результатів діяльності об'єкта інвестування, тим більший стимул для інвестора отримати права, достатні для забезпечення своїх владних повноважень. Отже, наявність великих ризиків, пов'язаних зі змінними результатами діяльності об'єкта інвестування, вказує на те, що інвестор може мати владні повноваження. Проте ступінь ризиків інвестора, пов'язаних з результатами діяльності об'єкта інвестування, сама по собі, не визначає, чи має інвестор владні повноваження щодо об'єкта інвестування, чи ні.
- Б21 У випадку, коли чинники, вказані в пункті Б18, та показники, зазначені в пунктах Б19 та Б20 враховуються разом із правами інвестора, більшу перевагу слід надавати доказам владних повноважень, викладеним в пункті Б18.

Суттєві права

- Б22 Інвестор, визначаючи, чи має він владні повноваження, враховує лише суттєві права (якими володіє інвестор та інші особи), пов'язані з об'єктом інвестування. Щоб право було суттєвим, суб'єкт права повинен мати практичну здатність його реалізувати.
- Б23 Визначення того, чи є права суттєвими, потребує судження з урахуванням усіх фактів та обставин. При визначенні слід враховувати такі чинники (перелік не є вичерпним):
- (а) Чи існують будь-які бар'єри (економічні чи інші), що перешкоджають утримувачеві(-ам) прав реалізувати ці права. Приклади таких бар'єрів, зокрема, такі (перелік не є вичерпним):
    - (і) фінансові штрафи та стимули, що запобігають реалізації утримувачем його прав (або стримують від їх реалізації).
    - (іі) ціна реалізації або конверсії, що створює фінансовий бар'єр, що перешкоджає реалізації утримувачем його прав (або стримують від їх реалізації).
    - (ііі) умови та терміни, через які реалізація прав є малоймовірною, наприклад, умови, що звужують часові межі їх реалізації.
    - (іv) відсутність чіткого, обґрунтованого механізму в статутних документах об'єкта інвестування або у чинному законодавстві чи нормативних актах, які дозволили би утримувачеві реалізувати свої права.
    - (v) нездатність утримувача одержати інформацію, необхідну для реалізації його прав.

- (vi) операційні бар'єри або стимули, що перешкоджають реалізації утримувачем його прав (або стримують від їх реалізації) (наприклад, відсутність інших керівників, які б мали бажання або були б здатні надавати спеціалізовані послуги чи брати в управління частки участі, утримувані теперішнім керівником).
  - (vii) правові чи регуляторні вимоги, що запобігають реалізації утримувачем його прав (наприклад, коли іноземному інвестору забороняється реалізовувати його права).
- (б) Чи запроваджено механізм, який надає практичну можливість реалізовувати права на колективній основі в разі, якщо реалізація прав вимагає згоди декількох сторін, або коли права належать більш ніж одній стороні. Відсутність такого механізму є показником того, що права, можливо, не є суттєвими. Чим більше сторін, які мають узгоджувати реалізацію своїх прав, тим менша ймовірність того, що ці права є суттєвими. Проте рада директорів, члени якої є незалежними від особи, яка приймає рішення, може виступати механізмом для колективних дій декількох інвесторів з метою реалізації своїх прав. Тому, права відсторонення, які можуть бути реалізовані незалежною радою директорів, з більшою вірогідністю будуть суттєвими правами, ніж ті самі права, які можуть бути реалізовані окремо кожним з великої кількості інвесторів.
- (в) Чи отримає сторона (або сторони), що утримує (-ують) такі права, вигоду від реалізації цих прав. Наприклад, утримувач потенційних прав голосу в об'єкті інвестування (див. пункти Б47–Б50) має розглянути ціну реалізації або конверсії інструменту. Умови та терміни потенційних прав голосу мають більшу вірогідність вважатись суттєвими у випадку, якщо ціна виконання інструменту є вигіднішою за ринкову або інвестор отримає вигоду з будь-яких інших причин (наприклад, реалізуючи синергію між інвестором та об'єктом інвестування) від реалізації або конверсії інструменту.

Б24

Для того щоб права були суттєвими, необхідно мати можливість їх реалізувати у процесі прийняття рішень щодо управління значущими видами діяльності. Як правило, права є суттєвими, якщо їх можна реалізувати у поточний період часу. Проте, у деяких випадках, права можуть бути суттєвими, навіть якщо ці права не є такими, які можна реалізувати в поточний період часу.

Приклади застосування
Приклад 3   В об'єкті інвестування проводяться щорічні збори акціонерів, на яких приймають рішення щодо управління значущими видами діяльності. Наступні заплановані збори акціонерів відбудуться через вісім місяців. Проте акціонери, які кожний окремо або всі разом утримують щонайменше 5 відсотків прав голосу, можуть скликати позачергові збори, щоб змінити існуючі політики щодо значущих видів діяльності, але вимога надсилати повідомлення іншим акціонерам означає, що такі збори не можуть бути проведені принаймні протягом 30 днів. Політики щодо значущих видів діяльності можуть бути змінені лише на позачергових або планових зборах акціонерів. До них належать затвердження суттєвих продажів активів, а також здійснення або продаж значних інвестицій.   Вищенаведені факти застосовуються до прикладів 3А–3Г, описаних нижче. Кожний приклад розглядається окремо.   Приклад 3А   Інвестор утримує більшість прав голосу в об'єкті інвестування. Права голосу інвестора є суттєвими правами, оскільки інвестор має можливість приймати рішення стосовно управління значущими видами діяльності тоді, коли ці рішення мають бути прийняті. Той факт, що інвестор може реалізувати свої права голосу лише через 30 днів, не позбавляє інвестора можливості в поточний період часу керувати значущими видами діяльності, починаючи з моменту придбання ним пакету акцій.   Приклад 3Б   Інвестор є стороною форвардного контракту, який надає йому право на придбання більшості акцій в об'єкті інвестування. Дата виконання форвардного контракту настає за 25 днів. Теперішні акціонери не можуть змінити існуючої політики щодо значущих видів діяльності, оскільки позачергові збори не можна провести протягом, щонайменше, терміну в 30 днів, який сплине, коли форвардний контракт вже буде виконаний. Отже, інвестор має права, що по суті є еквівалентними правам акціонера, який володіє контрольним пакетом акцій, як наведено у прикладі 3А вище (тобто, інвестор, який є стороною форвардного контракту, може приймати рішення щодо управління значущими видами діяльності тоді, коли їх треба прийняти). Форвардний контракт інвестора є правом, яке надає інвесторові можливість керувати значущими видами діяльності на поточний момент часу навіть до виконання форвардного контракту.

Приклади застосування**Приклад 3В**

Інвестор є утримувачем основного опціону на придбання більшості акцій в об'єкті інвестування, який може бути реалізований за 25 днів та ціна його виконання суттєво вигідніша за ринкову. Можна дійти такого самого висновку, що і в прикладі 3Б.

Приклад 3Г

Інвестор є стороною форвардного контракту на придбання більшості акцій в об'єкті інвестування без придбання будь-яких пов'язаних прав щодо об'єкта інвестування. Дата виконання форвардного контракту настає через 6 місяців. На відміну від наведених вище прикладів, інвестор не має здатності керувати значущими видами діяльності на поточний момент. Існуючі акціонери мають здатність керувати значущими видами діяльності, оскільки вони можуть змінювати існуючі політики щодо значущих видів діяльності до того моменту, як форвардний контракт буде виконано.

- Б25 Суттєві права, які можуть бути реалізовані іншими сторонами, можуть перешкоджати інвесторові контролювати об'єкт інвестування, якого стосуються ці права. Такі права по суті не вимагають від утримувачів мати можливість ініціювати процедуру прийняття рішень. Доки ці права не є виключно правами захисту інтересів інвесторів (див. пункти Б26–Б28), суттєві права, утримувані іншими сторонами, можуть перешкоджати інвестору у здійсненні контролю над об'єктом інвестування, навіть якщо ці права надають утримувачам поточну можливість лише ухвалювати або блокувати рішення, що стосуються значущих видів діяльності.

Права захисту інтересів інвесторів

- Б26 Оцінюючи, чи надають права інвесторові владні повноваження щодо об'єкта інвестування, інвестор має оцінити, чи є його права та права, утримувані іншими особами, правами захисту інтересів інвесторів. Права захисту інтересів інвесторів стосуються докорінних змін діяльності об'єкта інвестування або застосовуються за виключних обставин. Проте не всі права, що застосовуються за виключних обставин або залежать від настання певних подій, є правами захисту інтересів інвесторів (див. пункти Б13 та Б53).
- Б27 Оскільки права захисту інтересів інвесторів покликані захищати інтереси їх утримувача без надання такій стороні владних повноважень щодо об'єкта інвестування, якого стосуються ці права, то інвестор, що утримує лише права захисту інтересів інвесторів, не може мати владних повноважень або перешкоджати іншій стороні в отриманні владних повноважень щодо об'єкта інвестування (див. пункт 14).
- Б28 Прикладами прав захисту інтересів інвесторів є (перелік не є вичерпним):
- (а) право кредитора забороняти позичальникові здійснювати діяльність, яка може суттєво змінити кредитний ризик позичальника на шкоду кредитора.
  - (б) право сторони, яка утримує частку участі, що не забезпечує контролю в об'єкті інвестування, ухвалювати капітальні витрати більші, ніж вимагається у нормальному ході бізнесу, або ухвалювати питання щодо інструментів капіталу або боргових інструментів.
  - (в) право кредитора накладати арешт на активи позичальника, у випадку, якщо позичальник не виконає визначених умов погашення кредиту.

Франчайзинг

- Б29 Угода франчайзингу, за якої об'єкт інвестування є одержувачем (франчайзі), часто надає правовласнику (франчайзеру) права, покликані захистити бренд, яким дозволяється користуватися одержувачу. Угоди франчайзингу, як правило, надають франчайзеру деякі права приймати рішення стосовно діяльності франчайзі.
- Б30 Загалом, права франчайзера не обмежують здатність сторін, які не є франчайзерами, приймати рішення, що мають суттєвий вплив на дохід франчайзі. Так само і права франчайзера, передбачені в угодах франчайзингу, не надають франчайзеру можливість у поточний період часу керувати діяльністю, яка суттєво впливає на дохід франчайзі.
- Б31 Необхідно розрізняти наявність поточної можливості приймати рішення, що суттєво впливають на дохід франчайзі, та наявність можливості приймати рішення, які спрямовані на захист бренду

франшизи. Франчайзер не має владних повноважень над франчайзі, якщо інші сторони мають існуючі права, які надають їм можливість у поточний період часу керувати значущими видами діяльності франчайзі.

- Б32 Укладаючи угоду франчайзингу, франчайзі приймає одноосібне рішення вести свій бізнес відповідно до умов угоди франчайзингу, але власним коштом.
- Б33 Контроль над такими принциповими рішеннями як організаційно-правова форма франчайзі та його структура фінансування, може визначитися сторонами, які не є франчайзерами, та може суттєво впливати на дохід франчайзі. Чим нижчий рівень фінансової підтримки, що надається франчайзером, та чим нижче ризики франчайзера щодо змінних результатів діяльності франчайзі, тим імовірніше те, що франчайзер має лише права захисту інтересів інвесторів.

Права голосу

- Б34 Часто інвестор має можливість у поточний період часу, за допомогою права голосу або подібних прав, керувати значущими видами діяльності. Інвестор має розглянути вимоги, викладені у цьому розділі (пункти Б35–Б50), якщо управління значущими видами діяльності об'єкта інвестування здійснюється за допомогою прав голосу.

Владні повноваження за наявності більшості прав голосу

- Б35 Інвестор, який утримує більше ніж половину прав голосу в об'єкті інвестування, має владні повноваження у таких випадках (якщо тільки не застосовується пункт Б36 або Б37):
- (а) управління значущими видами діяльності здійснюється за допомогою голосування утримувача більшості голосів; або
  - (б) більшість членів керівного органу, який здійснює управління значущими видами діяльності, призначається голосуванням утримувача більшості голосів.

Більшість прав голосу при відсутності владних повноважень

- Б36 Для того, щоб інвестор, який утримує більше половини прав голосу об'єкта інвестування, мав владні повноваження над об'єктом інвестування, право голосу інвестора має бути суттєвим, відповідно до пунктів Б22–Б25, та має надавати інвесторові можливість керувати значущими видами діяльності у поточний період часу, що часто здійснюється шляхом визначення операційної та фінансової політики. Якщо інший суб'єкт господарювання має існуючі права, які надають такому суб'єктові господарювання право керувати значущими видами діяльності, і такий суб'єкт господарювання не є агентом інвестора, то інвестор не має владних повноважень над цим об'єктом інвестування.
- Б37 Інвестор не має владних повноважень щодо об'єкта інвестування, навіть при тому, що інвестор утримує більшість голосів в об'єкті інвестування, у випадку коли такі права голосу не є суттєвими. Наприклад, інвестор, який має більше половини голосів в об'єкті інвестування, не може мати владних повноважень у випадку якщо управління значущими видами діяльності здійснюється урядом, судом, адміністратором, отримувачем, ліквідатором або регулятором.

Владні повноваження без більшості прав голосу

- Б38 Інвестор може мати владні повноваження, навіть у випадку, якщо він не утримує більшості голосів в об'єкті інвестування. Умови, завдяки яким інвестор може мати владні повноваження, навіть не маючи більшості голосів в об'єкті інвестування, можуть бути наприклад такими:
- (а) договірна угода між інвестором та іншими утримувачами права голосу (див. пункт Б39);
  - (б) права, що виникають внаслідок інших договірних угод (див. пункт Б40);
  - (в) права голосу інвестора (див. пункти Б41–Б45);
  - (г) потенційні права голосу (див. пункти Б47–Б50); або
  - (г) поєднання пунктів (а) – (г).

Договірні угоди з іншими утримувачами прав голосу

- Б39 Договірна угода між інвестором та іншими утримувачами права голосу може надати інвесторові права голосу, достатні для реалізації владних повноважень, навіть якщо без договірної угоди інвестор не має прав голосу, достатніх для надання йому владних повноважень. Однак, договірна угода може забезпечити те, що інвестор буде розпоряджатися достатньою кількістю голосів, які належать іншим утримувачам права голосу, щоб отримати можливість приймати рішення стосовно значущих видів діяльності.

Права, передбачені іншими договірними угодами

- Б40 Інші права щодо прийняття рішення, у поєднанні з правами голосу, можуть надати інвесторові можливість управляти значущими видами діяльності у поточний момент. Наприклад, прав, визначених у договірній угоді, у поєднанні з правами голосу може бути достатньо, щоб надати інвесторові можливість в поточний момент управляти процесом виробництва або іншою операційною або фінансовою діяльністю об'єкта інвестування, яка суттєво впливає на результати діяльності об'єкта інвестування. Проте, за відсутності будь-яких інших прав, економічна залежність об'єкта інвестування від інвестора (наприклад, відносини постачальника з його головним клієнтом) не спричиняє отримання інвестором владних повноважень щодо об'єкта інвестування.

Права голосу інвестора

- Б41 Інвестор, який не володіє більшістю голосів, має права, достатні для того, щоб надати йому владні повноваження, коли інвестор має практичну можливість керувати значущими видами діяльності одноосібно.
- Б42 Оцінюючи, чи є права голосу інвестора достатніми для надання йому владних повноважень, інвестор враховує всі факти та обставини, в тому числі:
- (а) розмір утримуваного інвестором пакету голосів порівняно з розміром та ступенем розпорошеності пакетів інших утримувачів прав голосу, зважаючи на те, що
    - (i) чим більше прав голосу утримує інвестор, тим більша ймовірність того, що інвестор має існуючі права, що надають йому можливість керувати значущими видами діяльності у поточний період часу;
    - (ii) чим більше прав голосу утримує інвестор порівняно з іншими утримувачами голосів, тим більша ймовірність того, що інвестор має існуючі права, що надають йому здатність керувати значущими видами діяльності у поточний період часу;
    - (iii) чим більше сторін, яким необхідно буде діяти разом, щоб отримати перевагу голосів над інвестором при голосуванні, тим більша ймовірність того, що інвестор має існуючі права, що надають йому здатність керувати значущими видами діяльності в поточний період часу;
  - (б) потенційні права голосу, утримувані інвестором, іншими утримувачами голосів або іншими сторонами (див. пункти Б47–Б50);
  - (в) права, що виникають внаслідок інших договірних угод (див. пункт Б40); та
  - (г) будь-які додаткові факти та обставини, які вказують на те, що інвестор має або не має можливості керувати значущими видами діяльності в період часу, коли необхідно прийняти рішення, включаючи порядок розподілення голосів під час голосування на попередніх зборах акціонерів.
- Б43 У випадку, коли керування значущими видами діяльності визначається більшістю голосів, та інвестор утримує значно більше голосів, ніж будь-який інший утримувач голосу або організована група утримувачів голосів, а інші акціонери дуже розпорошені, то після розгляду чинників, перелічених лише в пункті Б42(а)–(в), може бути встановлено, що інвестор має владні повноваження щодо об'єкта інвестування.

Приклади застосування**Приклад 4**

Інвестор придбав 48 відсотків прав голосу в об'єкті інвестування. Решту прав голосу утримують тисячі акціонерів, жоден з яких окремо не утримує більше ніж 1 відсоток прав голосу. Жоден з акціонерів не має з будь-якими іншими акціонерами будь-яких угод щодо консультацій або прийняття колективних рішень. Оцінюючи частку прав голосу, яку треба придбати, на підставі відносного обсягу голосів, утримуваних іншими акціонерами, інвестор визначив, що частки у 48 відсотків буде достатньо, щоб він отримав контроль. У такому випадку, на основі абсолютного обсягу утримуваних голосів та відносного обсягу голосів, утримуваних іншими акціонерами, інвестор робить висновок про те, що він має достатню домінуючу частку голосів, щоб виконати критерій наявності владних повноважень без необхідності розглядати будь-які інші докази наявності владних повноважень.

Приклад 5

Інвестор А утримує 40 відсотків прав голосу в об'єкті інвестування, а кожний з дванадцяти інших інвесторів утримує 5 відсотків прав голосу об'єкта інвестування. Угода між акціонерами надає інвесторові А право призначати, звільняти та встановлювати розмір винагороди управлінського персоналу, відповідального за керування значущими видами діяльності. Щоб змінити цю угоду, необхідне рішення, прийняте більшістю у дві третини голосів акціонерів. У такому випадку інвестор А робить висновок, що на основі лише абсолютного обсягу утримуваних ним голосів та відносного обсягу голосів інших акціонерів неможливо зробити висновок щодо того, чи має інвестор права, достатні для того, щоб мати владні повноваження. Однак, інвестор А визначає, що його договірне право призначати, звільняти та встановлювати розмір винагороди управлінського персоналу буде достатньо для того, щоб зробити висновок, що він має владні повноваження щодо об'єкта інвестування. Той факт, що інвестор А, можливо, не реалізував своє право, або ймовірність того, чи інвестор А реалізує своє право призначати, звільняти та встановлювати розмір винагороди управлінського персоналу, не слід брати до уваги при визначенні того, чи має інвестор А владні повноваження.

- Б44 В деяких випадках розгляду чинників, перелічених у пункті Б42(а)–(в), може бути достатньо, щоб дійти до висновку що інвестор не має владних повноважень.

Приклад застосування**Приклад 6**

Інвестор А утримує 45 відсотків голосів об'єкта інвестування. Кожний з двох інших інвесторів утримує 26 відсотків прав голосу в об'єкті інвестування. Решту голосів утримують три інших акціонери, по 1 відсотку кожний. Інших угод, які би впливали на прийняття рішень, немає. В такому випадку кількості голосів, що належать інвесторові А, та його кількості голосів у порівнянні з іншими акціонерами достатньо для того, щоб зробити висновок, що інвестор А не має владних повноважень. Достатньо спільних дій лише двох інших інвесторів, щоб перешкодити інвесторові А керувати значущими видами діяльності об'єкта інвестування.

- Б45 Однак, самих лише чинників, перелічених у пункті Б42(а)–(в), може бути недостатньо для того, щоб зробити висновок. У випадку якщо інвестор, після розгляду цих чинників, має сумніви щодо того, чи має він владні повноваження, йому слід розглянути додаткові факти й обставини, наприклад, чи є інші акціонери пасивними, про що свідчить порядок розподілу голосів на попередніх зборах акціонерів. Сюди входить оцінка чинників, наведених у пункті Б18, та показників, зазначених у пунктах Б19 та Б20. Чим менше голосів утримує інвестор, і чим менше сторін, яким необхідно діяти спільно, щоб отримати при голосуванні більше ніж інвестор голосів, тим більше слід покладатися на додаткові факти й обставини, щоб оцінити, чи має інвестор права, достатні, щоб надати йому владні повноваження. Якщо факти й обставини, вказані у пунктах Б18–Б20, розглядаються разом з правами інвестора, то більшу вагу слід надавати доказам наявності владних повноважень, зазначеним у пункті Б18, аніж ознакам наявності владних повноважень, переліченим у пунктах Б19 та Б20.

Приклади застосування**Приклад 7**

Інвестор утримує 45 відсотків прав голосу в об'єкті інвестування. Кожний з одинадцяти інших акціонерів утримує 5 відсотків голосу в об'єкті інвестування. Жоден з акціонерів не має договірних угод з будь-якими з інших акціонерів щодо консультацій або прийняття колективних рішень. У такому випадку самого лише абсолютного обсягу голосів, утримуваних інвестором, та відносного обсягу голосів, утримуваних іншими акціонерами, недостатньо для того, щоб зробити висновок про визначенні, чи має інвестор права, достатні для того, щоб мати владні повноваження щодо об'єкта інвестування. Слід розглянути додаткові факти й обставини, які можуть надати докази того, що інвестор має, або не має владних повноважень.

Приклад 8

Інвестор утримує 35 відсотків голосу в об'єкті інвестування. Кожний з трьох інших акціонерів утримує 5 відсотків голосу в об'єкті інвестування. Решта прав голосу належить численним іншим акціонерам, жоден з яких не має більше 1 відсотка права голосу. Жоден з акціонерів не має угод з будь-якими з інших акціонерів щодо консультацій або прийняття колективних рішень. Для ухвалення рішення про значущі види діяльності об'єкта інвестування необхідно мати більшість голосів, присутніх на відповідних зборах акціонерів (на останніх зборах були присутні утримувачі 75 відсотків прав голосу). У такому випадку активна участь інших акціонерів на останніх зборах акціонерів свідчить про те, що інвестор не матиме практичної здатності одноосібно керувати значущими видами діяльності, незалежно від того, що інвестор міг керувати значущими видами діяльності, завдяки тому, що достатня кількість інших акціонерів проголосувала так само, як і інвестор.

- Б46 Якщо після аналізу чинників, перелічених у пунктах Б42 (а)–(г) існують сумніви стосовно того, чи має інвестор владні повноваження, то інвестор не контролює об'єкта інвестування.

Потенційні права голосу

- Б47 Оцінюючи контроль інвестор розглядає свої потенційні права, а також потенційні права голосу, утримувані іншими сторонами, щоб визначити, чи має він владні повноваження. Потенційні права голосу – це права на отримання права голосу об'єкта інвестування, як, скажімо, права, які пов'язані з інструментами, що конвертуються, або опціонами, включаючи форвардні контракти. Такі потенційні права голосу розглядаються лише у випадку, якщо такі права є суттєвими (див. пункти Б22–Б25).
- Б48 Розглядаючи потенційні права голосу, інвестор має враховувати мету та структуру інструменту, а також мету та структуру організації та управління будь-якої іншої участі інвестора в об'єкті інвестування. Сюди включається оцінка різних умов та термінів інструмента, а також очевидних очікувань інвестора, мотивів та причин згоди на такі умови та терміни.
- Б49 Якщо інвестор також має право голосу або інші права прийняття рішень, пов'язаних з діяльністю об'єкта інвестування, то інвестор оцінює, чи дають такі права, у поєднанні з потенційними правами голосу, владні повноваження інвесторові.
- Б50 Суттєві потенційні права голосу самі по собі або в поєднанні з іншими правами можуть надати інвесторові можливість керувати значущими видами діяльності в поточний період часу. Наприклад, це можливо у випадку, якщо інвестор утримує 40 відсотків прав голосу об'єкта інвестування та, відповідно до пункту Б23, утримує суттєві права, що виникають внаслідок опціонів на придбання додаткових 20 відсотків права голосу.

Приклади застосування**Приклад 9**

Інвестор А утримує 70 відсотків прав голосу в об'єкті інвестування. Інвестор Б має 30 відсотків прав голосу в об'єкті інвестування, а також опціон на придбання половини прав голосу інвестора А. Опціон може бути реалізований протягом наступних двох років за фіксованою ціною, що є не вигідною порівняно з існуючими ринковими цінами (та, за очікуваннями, лишатиметься такою протягом вказаного дворічного періоду). Інвестор А реалізує свої права голосу та активно керує значущими видами діяльності об'єкта інвестування. В такому випадку інвестор А, швидше за все, відповідає критерію наявності владних повноважень, оскільки він, схоже, має можливість керувати значущими видами діяльності у поточний період часу. Хоча інвестор Б має опціон, який може бути виконаний у поточний період часу на придбання додаткових прав голосу (тобто, якщо він буде виконаний, то це надасть інвесторові Б більшість голосів в об'єкті інвестування), умови й терміни, пов'язані з такими опціонами, є такими, що опціони не вважаються суттєвими.

Приклад 10

Інвестор А та два інших інвестори, кожний з яких утримує третину прав голосу в об'єкті інвестування. Підприємницька діяльність об'єкта інвестування тісно пов'язана з інвестором А. Крім інструментів капіталу, інвестор А також утримує боргові інструменти, які можуть бути конвертовані у звичайні акції об'єкта інвестування у будь-який час за фіксованою ціною, що є не вигідною порівняно з існуючими ринковими цінами (але сума потенційного збитку не є дуже суттєвою). Якби боргові інструменти були конвертовані, інвестор А отримав би 60 відсотків прав голосу в об'єкті інвестування. Інвестор А мав би вигоду від ефекту синергії, в разі конвертації боргових інструментів у звичайні акції. Інвестор А має владні повноваження щодо об'єкта інвестування, оскільки він отримує права голосу в об'єкті інвестування разом із суттєвими потенційними правами голосу, які надають йому можливість керувати значущими видами діяльності у поточний період часу.

Владні повноваження у випадку, коли права голосу або подібні права не мають суттєвого впливу на результати діяльності об'єкта інвестування

- Б51 Оцінюючи мету та структуру організації та управління об'єкта інвестування (див. пункти Б5–Б8), інвестор має враховувати свою участь та рішення, прийняті при створенні об'єкта інвестування як складову його структури організації та управління, та оцінити, чи умови операції та особливості участі надають інвесторові права, достатні для надання йому владних повноважень. Самої лише участі у визначенні структури організації та управління об'єкта інвестування недостатньо для того, щоб надати інвесторові контроль. Однак, участь у визначенні структури організації та управління може вказувати на те, що інвестор мав можливість отримати права, достатні для того, щоб надати йому владні повноваження щодо об'єкта інвестування.
- Б52 Крім того, інвестор має розглянути договірні угоди, такі як права покупки, права продажу та права на ліквідацію об'єкта, які були визначені при створенні об'єкта інвестування. У випадку якщо ці договірні угоди передбачають діяльність, тісно пов'язану з об'єктом інвестування, така діяльність, за своєю суттю, є невіддільною від загальної діяльності об'єкта інвестування, незважаючи на те, що така діяльність може здійснюватися поза юридичними межами об'єкта інвестування. Відповідно, явно виражені або неявні права прийняття рішень, передбачені в договірних угодах, які тісно пов'язані з об'єктом інвестування, необхідно вважати значущими видами діяльності при встановленні факту наявності владних повноважень щодо об'єкта інвестування.
- Б53 Для деяких об'єктів інвестування значущі види діяльності мають місце лише тоді, коли виникають певні обставини або настають певні події. Об'єкт інвестування може мати таку структуру організації та управління, що спрямування його діяльності та результатів цієї діяльності визначаються заздалегідь, до того моменту, поки не виникнуть певні обставини або події. В такому випадку лише ті рішення, що стосуються діяльності об'єкта інвестування та прийняті на момент виникнення таких обставин чи подій, можуть мати суттєвий вплив на його результати діяльності і, отже, бути значущими видами діяльності. Настання обставин та подій не є обов'язковим для того, щоб дійти висновку, що інвестор, який має здатність приймати такі рішення, має владні повноваження. Сам лише той факт, що право приймати рішення залежить від виникнення певних обставин або подій, не робить таке право правом захисту інтересів інвесторів.

Приклади застосування**Приклад 11**

Єдиним видом підприємницької діяльності об'єкта інвестування, як зазначено у його статутних документах, є придбання та обслуговування дебіторської заборгованості на щоденній основі для його інвесторів. Обслуговування на постійній основі включає збір та передачу платежів на погашення основної суми та відсотків, по мірі настання строків погашення. У випадку невиконання зобов'язань (дефолту) дебіторської заборгованості об'єкт інвестування автоматично передає таку дебіторську заборгованість інвесторів, як узгоджено окремо в угоді про продаж між інвестором та об'єктом інвестування. Єдиний значущий вид діяльності – це управління дебіторською заборгованістю після невиконання зобов'язань (дефолту), оскільки це єдина діяльність, яка може суттєво вплинути на результати діяльності об'єкта інвестування. Управління дебіторською заборгованістю до настання невиконання зобов'язань (дефолту) не є значущим видом діяльності, оскільки вона не вимагає прийняття суттєвих рішень, які могли би суттєво вплинути на результати діяльності об'єкта інвестування, – діяльність до настання невиконання зобов'язань (дефолту) є попередньо визначеною та складається виключно зі стягнення грошових потоків по мірі настання строків їх погашення та передачі їх інвесторам. Отже, оцінюючи загальну діяльність об'єкта інвестування, яка суттєво впливає на результати його діяльності, слід розглядати лише право інвестора управляти активами після невиконання зобов'язань (дефолту).

У цьому прикладі структура організації та управління об'єкта інвестування забезпечує наявність у інвестора повноважень щодо прийняття рішень стосовно діяльності, яка має суттєвий вплив на результати діяльності, лише в той момент, коли потрібні саме повноваження приймати рішення. Умови угоди про продаж є невіддільною частиною операцій та створення об'єкта інвестування. Відповідно, умови угоди про продаж разом з установчими документами об'єкта інвестування приводять до висновку, що інвестор має владні повноваження щодо об'єкта інвестування, навіть враховуючи той факт, що інвестор стає власником дебіторської заборгованості тільки після настання невиконання зобов'язань (дефолту) та здійснює управління простроченою дебіторською заборгованістю поза юридичними межами об'єкта інвестування.

Приклад 12

Єдиними активами об'єкта інвестування є дебіторська заборгованість. Після розгляду мети та структури організації та управління об'єкта інвестування було визначено, що єдиним значущим видом діяльності є управління дебіторською заборгованістю після невиконання зобов'язань (дефолту). Сторона, яка має здатність управляти простроченою дебіторською заборгованістю після настання невиконання зобов'язань (дефолту), має владні повноваження щодо об'єкта інвестування, незалежно від того, чи опинився хтось із позичальників в стані невиконання зобов'язань (дефолту).

- Б54 Інвестор може мати явно виражене або неявне зобов'язання забезпечити продовження діяльності об'єкта інвестування, як передбачалося при його створенні. Таке прагнення може збільшити ризики інвестора, пов'язані із змінністю результатів діяльності, і, таким чином, збільшити стимул для отримання інвестором прав, достатніх для владних повноважень. Відповідно, зобов'язання забезпечити діяльність об'єкта інвестування відповідно до розробленого проекту, може вказувати на те, що інвестор має владні повноваження, але саме по собі таке зобов'язання не надає інвесторіві владних повноважень, так само як і не перешкоджає іншій стороні отримати владні повноваження.

Ризики або права щодо змінних результатів діяльності об'єкта інвестування

- Б55 Оцінюючи, чи має інвестор контроль над об'єктом інвестування, інвестор визначає, чи несе він ризики або має права щодо змінних результатів від своєї участі в об'єкті інвестування.
- Б56 Змінні результати діяльності – це результати діяльності, які не є фіксованими та потенційно можуть змінюватися в залежності від виконання своєї діяльності об'єктом інвестування. Змінні результати діяльності можуть бути лише позитивними, лише негативними, або одночасно як позитивними, так і негативними (див. пункт 15). Інвестор оцінює, чи є результати діяльності від об'єкта інвестування змінними та наскільки змінними є такі результати, виходячи з сутності угоди та не зважаючи на юридичну форму результатів діяльності. Наприклад, інвестор може мати облігацію з фіксованою

сплатою відсотків. Фіксовані відсоткові платежі є змінними результатами діяльності в рамках цього МСФЗ, оскільки вони зазнають ризику невиконання зобов'язань (дефолту) та ставлять інвестора під загрозу кредитного ризику емітента облігації. Ступінь змінності (тобто наскільки змінними є такі результати) залежить від кредитного ризику облігації. Так само, фіксована плата за досягнення певних результатів в управлінні активами об'єкта інвестування є змінним результатом діяльності, оскільки ставить інвестора під загрозу ризику невиконання зобов'язань об'єкта інвестування. Ступінь змінності залежить від здатності об'єкта інвестування генерувати достатній дохід для здійснення фіксованої виплати.

Б57 Приклади доходу включають:

- (а) дивіденди, інші економічні вигоди від об'єкта інвестування (наприклад, від боргових цінних паперів, випущених об'єктом інвестування), а також зміни вартості інвестиції інвестора в такому об'єкті інвестування.
- (б) винагорода за обслуговування активів або зобов'язань об'єкта інвестування, гонорар та ризик збитків від надання кредитної підтримки або забезпечення ліквідності, частки в активах та зобов'язаннях об'єкта інвестування при ліквідації такого об'єкта інвестування, податкові вигоди, а також доступ до майбутньої ліквідності, яку інвестор має завдяки своїй участі в об'єкті інвестування.
- (в) доходи, недоступні для інших власників часток участі. Наприклад, інвестор може використати свої активи у поєднанні з активами об'єкта інвестування, як, скажімо, поєднання операційних функцій для досягнення економії від масштабу, економії витрат, використання спільних джерел рідкісних продуктів, отримання доступу до патентованих знань або обмеження деяких операцій або використання активів з метою збільшення вартості інших активів інвестора.

Зв'язок між владними повноваженнями та результатами діяльності

Делеговані владні повноваження

Б58 Коли інвестор з правами приймати рішення (особа, яка приймає рішення) оцінює, чи контролює він об'єкт інвестування, він має визначити, є він принципалом чи агентом. Інвестор також має визначити, чи діє якийсь інший суб'єкт господарювання з правами приймати рішення як агент для інвестора. Агент – це сторона, яка залучена головно для того, щоб діяти від імені та на користь іншої сторони або сторін (принципала (-ів)) і тому не контролює об'єкт інвестування, виконуючи свої повноваження приймати рішення (див. пункти 17 та 18). Отже, іноді владні повноваження принципала може утримувати та реалізовувати агент, але від імені принципала. Особа, яка приймає рішення, не є агентом лише тому, що вигоду від рішень, які вона приймає, можуть мати інші сторони.

Б59 Інвестор може делегувати свої повноваження приймати рішення агентові з деяких конкретних питань або щодо усіх значущих видів діяльності. Оцінюючи, чи контролює він об'єкт інвестування, інвестор має трактувати права приймати рішення, делеговані своєму агентові, як утримувані безпосередньо інвестором. В ситуаціях, коли є більше ніж один принципал, кожний з принципалів має оцінити, чи має він владні повноваження над об'єктом інвестування, розглядаючи вимоги, викладені в пунктах Б5–Б54. Пункти Б60–Б72 містять керівництва щодо визначення, чи є особа, яка приймає рішення, агентом чи принципалом.

Б60 Особа, яка приймає рішення, визначаючи, чи є вона агентом, має розглянути загальні відносини між собою, об'єктом інвестування, управління яким вона здійснює, та іншими сторонами, задіяними в об'єкті інвестування, зокрема, всі зазначені далі чинники:

- (а) сферу застосування своїх повноважень приймати рішення щодо об'єкта інвестування (пункт Б62 та Б63).
- (б) права, утримувані іншими сторонами (пункти Б64–Б67).
- (в) винагороду, на яку вона має право відповідно до угоди (угод) про винагороду (пункти Б68–Б70).
- (г) ризику для особи, яка приймає рішення, у зв'язку зі змінними результатами діяльності від інших утримуваних часток участі в об'єкті інвестування (пункти Б71 та Б72).

До кожного з чинників слід застосовувати різний рівень вагомості, виходячи з конкретних фактів та обставин.

- Б61 Визначення того, чи є особа, яка приймає рішення, агентом, вимагає оцінки всіх чинників, перелічених у пункті Б60, окрім випадків, коли одна сторона утримує суттєві права звільнити особу, яка приймає рішення (права відсторонення) і може звільнити особу, яка приймає рішення, без зазначення причини (див. пункт Б85).

Межі застосування повноважень приймати рішення

- Б62 Межі застосування повноважень особи, яка приймає рішення, оцінюють, розглядаючи:
- (а) діяльність, що дозволяється відповідно до угоди (угод) про прийняття рішень та визначену законом, та
  - (б) право власного розсуду, яке має особа, яка приймає рішення, при прийнятті рішень стосовно такої діяльності.
- Б63 Особа, яка приймає рішення, має розглянути мету та структуру організації та управління об'єкта інвестування, ризики, які, як передбачалося, нестиме об'єкт інвестування, ризики, які, як передбачалося, він має передавати задіяним сторонам, а також рівень участі, яку мала особа, яка приймає рішення, у розробці структури організації та управління об'єкта інвестування. Наприклад, якщо особа, яка приймає рішення, істотно задіяна у розробці структури організації та управління об'єкта інвестування (включаючи визначення меж повноважень керівництва, що приймає рішення), така участь може вказувати на те, що особа, яка приймає рішення, мала можливість і стимули отримати права, внаслідок яких особа, яка приймає рішення, має здатність керувати значущими видами діяльності.

Права, утримувані іншими сторонами

- Б64 Суттєві права, утримувані іншими сторонами, можуть впливати на здатність особи, яка приймає рішення, керувати значущими видами діяльності об'єкта інвестування. Суттєві права відсторонення або інші права можуть вказувати на те, що особа, яка приймає рішення, є агентом.
- Б65 Якщо якась одна сторона утримує суттєві права відсторонення та може звільнити особу, яка приймає рішення, без причини, самого лише цього факту достатньо для висновку, що особа, яка приймає рішення, є агентом. Якщо більше ніж одна сторона утримує такі права (і жодна сторона не може звільнити особу, яка приймає рішення, без угоди з іншими сторонами), то самі лише ці права не є підставою для висновку при визначенні, що особа, яка приймає рішення, діє переважно від імені та на користь інших. До того ж, чим більша кількість сторін, які мають діяти разом, щоб реалізувати права звільнити особу, яка приймає рішення, та чим більша величина інших економічних інтересів особи, яка приймає рішення, та ступінь їх змінності (тобто винагорода та інші інтереси), тим менша вага має бути у цього чинника.
- Б66 Оцінюючи, чи є особа, яка приймає рішення, агентом, слід розглядати суттєві права, утримувані іншими сторонами, що обмежують право особи, яка приймає рішення, діяти на власний розсуд, подібно до того, як розглядалися права відсторонення. Наприклад, особа, яка приймає рішення, що має погоджувати свої дії з невеликою кількістю інших сторін, є, як правило, агентом. (Для додаткових керівництв стосовно прав та щодо визначення, чи є вони суттєвими, див. пункти Б22–Б25).
- Б67 Розгляд прав, утримуваних іншими сторонами, має включати оцінку будь-яких прав, які можуть бути реалізовані радою директорів (або іншим керівним органом) об'єкта інвестування та їхнього впливу на повноваження приймати рішення (див. пункт Б23(б)).

Винагорода

- Б68 Чим більша величина (та пов'язана з нею змінність) винагороди особи, яка приймає рішення, порівняно з доходом, очікуваним від діяльності об'єкта інвестування, тим більша імовірність того, що особа, яка приймає рішення, є принципалом.
- Б69 При визначенні того, чи є особа, яка приймає рішення, принципалом чи агентом, вона має також розглянути факт наявності наступних умов:
- (а) Винагорода особи, яка приймає рішення, зіставна з наданими послугами.

- (б) Угода про винагороду охоплює лише умови, терміни та суми, які зазвичай присутні в угодах стосовно аналогічних послуг та кваліфікації, що укладаються між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Б70 Особа, яка приймає рішення, не може бути агентом, якщо не виконуються умови, зазначені в пункті Б69(а) та (б). Проте виконання самих лише цих умов не є достатнім для висновку про те, що особа, яка приймає рішення, є агентом.

Ризики, пов'язані зі змінними результатами діяльності від інших часток участі

Б71 Особа, яка приймає рішення, що утримує інші частки участі в об'єкті інвестування (наприклад, інвестиції в об'єкт інвестування або надає гарантії стосовно показників діяльності об'єкта інвестування), має розглянути свій ризик зміни результатів діяльності від таких часток участі, оцінюючи, чи є вона агентом. Утримування інших часток участі в об'єкті інвестування вказує на те, що особа, яка приймає рішення, може бути принципалом.

Б72 Оцінюючи свою можливість отримувати змінні результати діяльності від інших часток участі в об'єкті інвестування, особа, яка приймає рішення, має розглянути таке:

- (а) чим більша величина економічних інтересів (та пов'язана з ними змінність), з огляду на її винагороду та інші інтереси загалом, тим імовірніше, що особа, яка приймає рішення, є принципалом.
- (б) чи відрізняються її ризики, пов'язані із змінністю результатів діяльності, від ризиків інших інвесторів, і якщо так, то чи може це вплинути на її дії. Наприклад, це має місце у випадку, коли особа, яка приймає рішення, утримує субординовані частки участі в об'єкті інвестування або забезпечує інші форми покращення кредитної якості об'єкта інвестування.

Особа, яка приймає рішення, має оцінити свої ризики відносно загальної змінності результатів діяльності об'єкта інвестування. Ця оцінка здійснюється переважно на підставі очікуваних результатів від діяльності об'єкта інвестування, але при цьому не слід ігнорувати максимальну величину ризику змінних результатів діяльності, властиву іншим часткам участі в об'єкті інвестування, які утримує особа, яка приймає рішення.

Приклади застосування

Приклад 13

Особа, яка приймає рішення (керуючий фондом) створює, здійснює маркетинг та управління регульованим фондом, цінні папери якого вільно продаються та купуються на відкритому фондовому ринку, відповідно до вузько визначених параметрів, викладених в інвестиційному мандаті, як вимагається місцевим законодавством та регуляторними актами. Фонд презентувався інвесторам як інвестиція в диверсифікований портфель цінних паперів капіталу суб'єктів господарювання, цінні папери яких вільно продаються та купуються на фондовому ринку. У межах визначених параметрів керуючий фондом на власний розсуд вирішує, у які активи інвестувати. Керуючий фондом здійснив 10 відсоткову пропорційну інвестицію у фонд і отримує ринкову плату за свої послуги, яка дорівнює 1 відсотковій чистих активів фонду. Плата за послуги зіставна з послугами, що надаються. Керуючий фондом не має жодних зобов'язань покривати збиток, що перевищує його 10 відсоткову інвестицію. Від фонду не вимагається створювати незалежну раду директорів, і він такої ради не створив. Інвестори не мають жодних суттєвих прав, які би впливали на повноваження керуючого фондом приймати рішення, але вони можуть вилучити з обігу свої частки участі у певних межах, встановлених фондом.

Незважаючи на те, що керуючий фондом діє у межах параметрів, вказаних в інвестиційному мандаті, та у відповідності з регламентними вимогами, він має права приймати рішення, які надають йому здатність керувати значущими видами діяльності фонду у поточний період часу – інвестори не мають суттєвих прав, які могли би вплинути на повноваження керуючого фондом приймати рішення. Керуючий фондом отримує за свої послуги плату на рівні ринкової, і ця плата зіставна з послугами, що надаються, і, крім того, він здійснив пропорційну інвестицію у фонд. Винагорода та інвестиція наражають керуючого фондом на ризик змінності результатів діяльності фонду, який не є настільки значним, щоб вказувати на те, що керуючий фондом є принципалом.

У цьому прикладі розгляд ризику керуючого фондом щодо змінності результатів діяльності фонду разом з його повноваженнями приймати рішення у межах чітких параметрів вказує на те, що він є агентом. Відповідно, керуючий фондом визначає, що він не контролює фонд.

Приклади застосування

Приклад 14

Особа, яка приймає рішення, створює, здійснює маркетинг та управління фондом, який надає інвестиційні можливості низці інвесторів. Особа, яка приймає рішення, (керуючий фонду) повинна приймати рішення, щоб якомога краще задовольнити інтереси усіх інвесторів та відповідно до керівних угод фонду. Проте керуючий фонду має широкі повноваження приймати рішення на власний розсуд. Керуючий фонду отримує ринкову плату за свої послуги, що дорівнює 1 відсоткові активів в управлінні та 20 відсоткам усіх прибутків фонду, якщо досягнуто встановленого рівня прибутку. Плата за послуги зіставна з послугами, що надаються.

Незважаючи на те, що керуючий фонду повинен приймати рішення, які би найкращим чином задовольняли інтереси усіх інвесторів, керуючий фонду має широкі повноваження щодо прийняття рішення спрямованих на управління значущими видами діяльності фонду. Керуючий фонду отримує фіксовану плату за послуги та плату, що розраховується на основі результатів діяльності фонду, та яка зіставна з обсягом наданих послуг. Крім того, винагорода урівнює зацікавленість керуючого фондом з зацікавленістю інших інвесторів щодо збільшення вартості фонду, не створюючи ризиків, пов'язаних зі змінними результатами діяльності фонду, які б були настільки значними, що винагорода, якщо розглядати її ізольовано, вказувала б на те, що керуючий фонду є принципалом.

Фактичні обставини та аналіз вищевказаного прикладу розповсюджуються на приклади 14А–14В, описані далі. Кожний приклад розглядається окремо від інших.

Приклад 14А

Керуючий фонду також має 2-відсоткову інвестицію у фонді, яка урівнює його інтереси з інтересами інших інвесторів. Керуючий фонду не має зобов'язання покривати збитки, що перевищують його 2-відсоткову інвестицію. Інвестори можуть звільнити керуючого фондом простою більшістю голосів, але тільки за умови порушення умов договору.

2-відсоткова інвестиція керуючого фондом збільшує його вразливість до ризиків у зв'язку із змінними результатами діяльності фонду, не створюючи при цьому настільки значну вразливість до ризиків, яка б вказувала на те, що керуючий фонду є принципалом. Права інших інвесторів звільнити керуючого фондом вважаються правами захисту інтересів інвесторів, оскільки вони можуть бути реалізовані лише за порушення умов договору. У цьому прикладі, хоча керуючий фонду має широкі повноваження приймати рішення і несе ризики пов'язані зі змінними результатами діяльності фонду через його частку участі в фонді та винагороду, ступінь ризику керуючого фондом вказує на те, що керуючий фонду є агентом. Отже, керуючий фонду робить висновок про те, що він не контролює фонд.

Приклад 14Б

Керуючий фонду має більш значні пропорційні інвестиції у фонд, але не має зобов'язання покривати збитки, крім цих інвестицій. Інвестори можуть звільнити керуючого фондом простою більшістю голосів, але тільки за порушення умов договору.

У цьому прикладі права інших інвесторів на звільнення керуючого фондом вважаються правами захисту інтересів інвесторів, оскільки вони можуть бути реалізовані лише за порушення умов договору. Незважаючи на те, що керуючий фонду отримує фіксовану плату за послуги, та плату, що розраховується на основі результатів діяльності фонду, та яка зіставна з обсягом наданих послуг, поєднання інвестицій керуючого фонду та його винагороди може створити ризик, пов'язаний зі змінними результатами діяльності фонду, що вказує на те, що керівник фонду є принципалом. Чим більша величина та змінність, пов'язана з економічними інтересами керівника фонду (враховуючи його винагороду та інші інтереси в сукупності), тим більший наголос керівник фонду зробить на цих економічних інтересах у своєму аналізі, і тим більша ймовірність, що керівник фонду є принципалом.

Наприклад, врахувавши винагороду та інші фактори, керуючий фонду може вважати 20-відсоткову інвестицію достатньою для висновку про те, що він контролює фонд. Однак за різних обставин (тобто, якщо винагорода чи інші фактори різні) контроль може виникнути, коли рівень інвестицій різний.

Приклад 14В

Керуючий фонду має 20-ти відсоткову пропорційну інвестицію у фонді, але не має зобов'язання покривати збитки, що перевищують його 20-ти відсоткову інвестицію. Фонд має раду директорів,

Приклади застосування

причому всі члени цієї ради незалежні від керуючого фондом та призначаються іншими інвесторами. Рада призначає керуючого фондом щороку. Якщо рада вирішує не поновлювати договір з керуючим фонду, послуги, які надає керуючий фонду, можуть бути виконані іншими керівниками, що працюють у цій галузі.

Незважаючи на те, що керуючий фондом отримує фіксовану плату за послуги та плату, яка розраховується на основі показників діяльності, і є зіставною з обсягом наданих послуг, поєднання 20-ти відсоткової інвестиції керуючого фондом з його винагородою може створити вразливість до ризику, пов'язану зі змінними результатами діяльності фонду, що є значущою, і вказує на те, що керуючий фонду є принципалом. Проте інвестори мають суттєві права звільнити керуючого фондом – рада директорів надає механізм, який забезпечує здатність інвесторів звільнити керуючого фондом, якщо вони вирішать це зробити.

У цьому прикладі керуючий фонду у своєму аналізі більше значення надаватиме суттєвим правам відсторонення. Так, хоча керуючий фонду має широкі повноваження приймати рішення і несе ризик змінних результатів діяльності фонду через свою винагороду та інвестиції, суттєві права, утримувані іншими інвесторами, вказують на те, що керуючий фонду є агентом. Отже, керуючий фонду робить висновок, що він не контролює фонд.

Приклад 15

Об'єкт інвестування створений з метою придбання портфеля забезпечених активами цінних паперів з фіксованою ставкою, що фінансуються за рахунок боргових інструментів з фіксованою ставкою та інструментів капіталу. Інструменти капіталу призначені захистити боргових інвесторів від перших збитків та отримують будь-який залишковий дохід від об'єкта інвестування. Операція була представлена потенційним борговим інвесторам як інвестиція в портфель забезпечених активами цінних паперів з кредитним ризиком, пов'язаним з можливим невиконанням зобов'язань (дефолтом) емітентів забезпечених активами цінних паперів портфелю, та ризиком ставки відсотка, пов'язаним з управлінням портфелем. При створенні, інструменти капіталу становили 10 відсотків вартості придбаних активів. Особа, яка приймає рішення (керуючий активами), здійснює управління портфелем активів, що знаходяться в обігу, приймаючи інвестиційні рішення у межах параметрів, вказаних у проспекті об'єкта інвестування. За ці послуги керуючий активами отримує фіксовану ринкову плату (тобто 1 відсоток активів, що перебувають в управлінні) та плату, яка розраховується на основі показників діяльності (тобто 10 відсотків прибутку), за умови якщо прибуток об'єкта інвестування перевищує встановлений рівень. Плата за послуги є зіставною з обсягом наданих послуг. Керуючому активами належать 35 відсотків капіталу в об'єкті інвестування. Решта 65 відсотків капіталу, а також усі боргові інструменти належать великій кількості розпорощених інвесторів, які є непов'язаними третіми сторонами. Керуючому активами можна звільнити без зазначення причини простою більшістю голосів інших інвесторів.

Керуючий активами отримує фіксовану плату за послуги, яка розраховується на основі показників діяльності, що є зіставною з обсягом наданих послуг. Винагорода урівноважує інтереси керуючого активами з інтересами інших інвесторів щодо збільшення вартості фонду. Керуючий активами несе ризик змінних результатів діяльності фонду, оскільки до них прив'язана його винагорода та йому належить 35 відсотків капіталу.

Хоча керуючий активами і діє у межах параметрів, вказаних у проспекті об'єкта інвестування, він має здатність примати інвестиційні рішення у поточний період часу, які суттєво впливають на результати діяльності об'єкта інвестування – права відсторонення, утримувані іншими інвесторами, мають незначну вагу в аналізі, оскільки ці права утримуються великою кількістю дуже розпорощених інвесторів. У цьому прикладі керуючий активами робить більший наголос на його вразливості до змінних результатів діяльності фонду через його частку участі у капіталі, яка є субординованою відносно боргових інструментів. Утримування 35 відсотків капіталу створює субординовану вразливість до збитків та прав на дохід об'єкта інвестування, настільки значні, що це свідчить про те, що керуючий активами є принципалом. Отже, керуючий активами робить висновок, що він контролює об'єкт інвестування.

Приклад 16

Особа, яка приймає рішення (спонсор) виступає спонсором посередника різного спрямування, який випускає короткострокові боргові інструменти інвесторам, які є непов'язаними третіми

Приклади застосування

сторонами. Операція була представлена потенційним інвесторам як інвестиція у портфель середньострокових активів з високим рейтингом та мінімальним кредитним ризиком, пов'язаним з можливими невиконанням зобов'язань (дефолтом) емітентів активів у портфелі. Різні цеденти продають портфелі високоякісних середньострокових активів посереднику. Кожний цедент обслуговує портфель активів, який він продає посереднику, та здійснює управління дебіторською заборгованістю, у випадку настання невиконання зобов'язань (дефолту), отримуючи ринкову плату за послуги. Кожний цедент також забезпечує захист від перших збитків по відношенню до збитків за кредитами від свого портфеля активів, забезпечуючи надлишкову заставу активів, переданих посереднику. Спонсор визначає умови посередника та здійснює управління операціями посередника за ринкову плату. Ця плата відповідає наданим послугам. Спонсор ухвалює продавців, яким дозволено продавати інструменти посереднику, ухвалює активи, які будуть придбані посередником, та приймає рішення щодо фінансування посередника. Спонсор повинен діяти в кращих інтересах усіх інвесторів.

Спонсор має право на будь-який залишковий дохід посередника, а також надає посереднику послуги з покращення кредитної якості та ліквідності. Покращення кредитної якості, що забезпечується спонсором, поглинає збитки обсягом до 5 відсотків від усіх активів посередника, після того, як збитки поглинуті цедентами. Послуги по забезпеченню ліквідності не надаються під непогашені активи. Інвестори не мають реальних прав, які можуть вплинути на повноваження спонсора приймати рішення.

Незважаючи на те, що спонсор отримує ринкову плату за свої послуги, яка відповідає наданим послугам, спонсор несе ризики, що пов'язані зі змінними результатами діяльності посередника завдяки своїм правам на залишковий дохід посередника та завдяки наданню послуг з покращення кредитної якості та ліквідності (тобто посередник несе ризик ліквідності, використовуючи короткострокові боргові інструменти для фінансування середньострокових активів). Навіть при тому, що кожний цедент має права приймати рішення, що впливають на вартість активів посередника, спонсор має широкі повноваження щодо прийняття рішень, які надають йому можливість керувати діяльністю в поточний момент часу, що має найсуттєвіший вплив на доходи посередника (тобто спонсор визначив умови посередника, має право приймати рішення стосовно активів (ухвалення придбаних активів та цедентів таких активів) та фінансування посередника (для чого існує необхідність постійного пошуку нових інвестицій)). Право на залишковий дохід посередника та надання послуг з покращення кредитної якості та ліквідності несе для спонсора ризик, пов'язаний зі змінними результатами діяльності посередника, що відрізняє його від ризиків інших інвесторів. Відповідно, такий ризик вказує на те, що спонсор є принципом і, отже, спонсор робить висновок про те, що він контролює посередника. Зобов'язання спонсора діяти в кращих інтересах всіх інвесторів не перешкоджає спонсорів бути принципом.

Відносини з іншими сторонами

- Б73 Оцінюючи наявність контролю, інвестор має розглянути характер своїх відносин з іншими сторонами, а також чи діють такі інші сторони від імені інвестора (тобто чи є вони "фактичними агентами"). Визначення того, чи діють інші сторони в якості фактичних агентів вимагає судження, що враховує не лише характер відносин, але також і те, яким чином такі сторони взаємодіють одна з одною та з інвестором.
- Б74 Такі відносини не обов'язково оформлені договірною угодою. Сторона є фактичним агентом, якщо інвестор або ті, хто здійснює контроль за діяльністю інвестора, мають здатність спрямовувати дії такої сторони від імені інвестора. За таких обставин інвестор, оцінюючи наявність контролю над об'єктом інвестування, має розглянути права прийняття рішень своїми фактичними агентами, а також приховані ризики чи права, пов'язані зі змінними результатами, або права на отримання доходу через фактичного агента разом зі своїми власними ризиками та правами.
- Б75 Далі наведені приклади інших сторін, що за характером своїх відносин, могли б діяти як фактичні агенти для інвестора:
- (а) пов'язані сторони інвестора.
  - (б) сторона, яка отримала свою частку участі в об'єкті інвестування як внесок або позику від інвестора.
  - (в) сторона, яка погодилася не продавати, не передавати або не обтяжувати свої частки участі в об'єкті інвестування без попередньої згоди інвестора (за винятком ситуацій, у яких

інвестор та інша сторона має право попередньої згоди і ці права базуються на взаємно узгоджених умовах зацікавлених та незалежних сторін, що бажають укласти угоду).

- (г) сторона, яка не може фінансувати свою діяльність без субординованої фінансової підтримки з боку інвестора.
- (г) об'єкт інвестування, більшість членів органу управління або провідний управлінський персонал якого той самий, що й в інвестора.
- (д) сторона, яка має тісні ділові відносини з інвестором, як, наприклад, відносини між надавачем професійних послуг та одним з його важливих клієнтів.

Контроль над визначеними активами

- Б76 Інвестор має розглянути, чи трактує він будь-яку частку об'єкта інвестування як умовно окремий суб'єкт господарювання, і якщо так, то чи контролює він цей умовно окремий суб'єкт господарювання.
- Б77 Інвестор повинен розглядати таку частку об'єкта інвестування як умовно окремий суб'єкт господарювання тоді і лише тоді, коли задовольняються такі умови:
Визначені активи об'єкта інвестування (та відповідне покращення кредитної якості, якщо вона є) є єдиним джерелом платежу для визначених зобов'язань об'єкта інвестування або визначених інших часток участі в об'єкті інвестування. Сторони, окрім тих, що мають визначене зобов'язання, не мають прав або зобов'язань, пов'язаних з визначеними активами або з залишковими грошовими потоками від таких активів. По суті, дохід від визначених активів не може бути використаний залишковою частиною об'єкта інвестування і жодне із зобов'язань умовно окремого суб'єкта господарювання не може бути сплачене за рахунок активів залишкової частини об'єкта інвестування. Отже, по суті, всі активи, зобов'язання та капітал умовно окремого суб'єкта господарювання відділені від цілісного об'єкта інвестування. Такий умовно окремий суб'єкт господарювання часто називають "сілос".
- Б78 Якщо задовольняється умова, вказана в пункті Б77, інвестор ідентифікує діяльність, яка суттєво впливає на дохід умовно окремого суб'єкта господарювання, та визначає, яким чином ця діяльність спрямовується, щоб оцінити, чи має він владні повноваження над цією часткою об'єкта інвестування. Оцінюючи наявність контролю над умовно окремим суб'єктом господарювання, інвестор має також розглянути, чи несе він ризики або чи має він права, пов'язані зі змінним результатом діяльності такого умовно окремого суб'єкта господарювання, а також можливість використання своїх владних повноважень по відношенню до частки об'єкта інвестування з метою впливу на величину доходу інвестора.
- Б79 Якщо інвестор здійснює контроль за умовно окремим суб'єктом господарювання, то інвестор має консолідувати цю частку об'єкта інвестування. У такому випадку інші сторони виключають цю частку об'єкта інвестування, коли оцінюють наявність контролю над об'єктом інвестування та при консолідації.

Безперервна оцінка

- Б80 Інвестор має виконати повторну оцінку наявності контролю над об'єктом інвестування, якщо факти та обставини вказують на зміни одного або кількох з трьох елементів контролю, перелічених у пункті 7.
- Б81 Якщо сталася зміна в тому, як інвестор може здійснювати владні повноваження над об'єктом інвестування, таку зміну необхідно відобразити у тому, як інвестор оцінює свої владні повноваження над об'єктом інвестування. Наприклад, зміни у правах приймати рішення можуть означати, що керування значущими видами діяльності більше не відбувається через права голосу, натомість інші угоди, такі як договори, надають іншій стороні або сторонам здатність керувати значущими видами діяльності в поточний період часу.
- Б82 Певна подія може спричинити отримання або втрату інвестором владних повноважень над об'єктом інвестування без участі інвестора у такій події. Наприклад, інвестор може отримати владні повноваження над об'єктом інвестування в результаті завершення строку дії права приймати рішення, утримуваних іншою стороною або сторонами, які раніше перешкоджали інвесторові в отриманні контролю над об'єктом інвестування.
- Б83 Інвестор також розглядає зміни, що впливають на його ризики, пов'язані зі змінним результатом діяльності об'єкта інвестування або права на отримання такого результату. Наприклад, інвестор, який має владні повноваження над об'єктом інвестування, може втратити контроль над об'єктом

інвестування, якщо інвестор втрачає право на отримання результатів діяльності або припиняє нести зобов'язання, оскільки, в даному випадку, інвестор не виконує умову, вказану в пункті 7(б) (наприклад, якщо договір, який передбачав отримання плати, що розраховується в залежності від показників діяльності, був розірваний).

- Б84 Інвестор має розглянути, чи змінилася його оцінка стосовно того, діє він як агент або як принципал. Зміни у відносинах між інвестором та іншими сторонами можуть означати, що інвестор більше не діє як агент, навіть при тому, що раніше він діяв як агент, і навпаки. Наприклад, якщо сталися зміни прав інвестора або інших сторін, інвестор має переглянути свій статус принципала або агента.
- Б85 Первісна оцінка інвестором наявності контролю або свого статусу як принципала або як агента не зміниться просто через зміну ринкових умов (наприклад, зміна результатів діяльності об'єкта інвестування, обумовлена ринковими умовами), якщо тільки зміна ринкових умов не змінила один або кілька з трьох елементів контролю, перелічених у пункті 7, або зміни у відносинах загалом між принципалом та агентом.

Визначення того, чи є суб'єкт господарювання інвестиційним суб'єктом господарювання

- Б85А Суб'єкт господарювання, оцінюючи, чи є він інвестиційним суб'єктом господарювання, повинен розглянути всі факти й обставини, в тому числі свою мету та структуру організації та управління. Суб'єкт господарювання, який має три елементи визначення інвестиційного суб'єкта господарювання, викладеного в пункті 27, є інвестиційним суб'єктом господарювання. У пунктах Б85Б–Б85І ці елементи описано докладніше.

Мета бізнесу

- Б85Б Визначення інвестиційного суб'єкта господарювання вимагає, щоб мета суб'єкта господарювання полягала у тому, щоб інвестувати єдино задля збільшення капіталу, отримання інвестиційного доходу (такого як дивіденди, відсотки чи дохід від оренди), або задля обох вказаних цілей. Документи, які вказують, що є цілями інвестиції суб'єкта господарювання, такі як меморандум пропозиції суб'єкта господарювання, публікації, розповсюджені суб'єктом господарювання, та інші корпоративні документи чи документи партнерства, як правило, надають свідчення щодо мети бізнесу інвестиційного суб'єкта господарювання. Іще одним свідченням може бути спосіб, у який суб'єкт господарювання представляє свій бізнес іншим сторонам (таким, як потенційні інвестори або потенційні об'єкти інвестування); наприклад, суб'єкт господарювання може представляти свій бізнес як надання середньострокової інвестиції для збільшення капіталу. І навпаки, суб'єкт господарювання, який представляє себе як інвестора, чия мета – розробляти, виробляти або збувати продукцію спільно зі своїм об'єктом інвестування, має мету бізнесу, яка не відповідає меті бізнесу інвестиційного суб'єкта господарювання, оскільки суб'єкт господарювання отримуватиме дохід від розробки, виробництва чи збуту, а також від своєї інвестиції (див. пункт Б85Ж).
- Б85В Інвестиційний суб'єкт господарювання може надавати послуги, пов'язані з інвестиціями (наприклад, консультаційні послуги щодо інвестицій, послуги з управління інвестиціями, підтримки інвестицій та їх адміністрування), або безпосередньо, або через дочірнє підприємство, третім сторонам, а також своїм інвесторам, навіть якщо такі види діяльності є значущими для суб'єкта господарювання, за умови, що суб'єкт господарювання продовжує відповідати визначенню інвестиційного суб'єкта господарювання.
- Б85Г Інвестиційний суб'єкт господарювання може також брати участь у зазначеній далі діяльності, пов'язаній з інвестиціями, або безпосередньо, або через дочірнє підприємство, якщо ця діяльність здійснюється для максимізації доходу від інвестицій (збільшення капіталу або інвестиційного доходу) від своїх об'єктів інвестування та не є окремою значущою бізнес діяльністю чи окремим значним джерелом доходу для інвестиційного суб'єкта господарювання:
- (а) надання управлінських послуг та стратегічних консультацій об'єктові інвестування; та
  - (б) надання фінансової підтримки об'єктові інвестування, такої як позика, капітальне зобов'язання або гарантія.
- Б85Г Якщо інвестиційний суб'єкт господарювання має дочірнє підприємство, яке не є інвестиційним суб'єктом господарювання, і основною метою та діяльністю якого є надання послуг, пов'язаних з інвестиціями, або видів діяльності, пов'язаних з інвестиційною діяльністю інвестиційного суб'єкта господарювання, таких, як описано в пунктах Б85В–Б85Г, суб'єктові господарювання чи іншим сторонам, то він консолідує таке дочірнє підприємство відповідно до пункту 32. Якщо дочірнє підприємство, яке надає послуги чи здійснює діяльність, пов'язану з інвестиціями, є інвестиційним

суб'єктом господарювання, материнське підприємство суб'єкта інвестиційної діяльності оцінює це дочірнє підприємство за справедливою вартістю через прибуток або збиток відповідно до пункту 31.

Стратегії виходу

- Б85Д** Інвестиційні плани суб'єкта господарювання також надають підтвердження мети його бізнесу. Одна ризика, яка відрізняє інвестиційний суб'єкт господарювання від інших суб'єктів господарювання, – це те, що інвестиційний суб'єкт господарювання не планує утримувати свої інвестиції протягом необмеженого терміну; він утримує їх протягом обмеженого періоду. Оскільки інвестиції у капітал та інвестиції у нефінансові активи потенційно можуть утримуватися протягом необмеженого часу, інвестиційний суб'єкт господарювання повинен мати стратегію виходу, у якій задокументовано, яким чином суб'єкт господарювання планує отримати збільшення капіталу від практично всіх своїх інвестицій у капітал та інвестицій у нефінансові активи. Інвестиційний суб'єкт господарювання також повинен мати стратегію виходу для будь-якого боргового інструмента який потенційно можна утримувати протягом необмеженого терміну, наприклад, безстрокові боргові інструменти. Суб'єктові господарювання не потрібно документально оформляти конкретні стратегії виходу для кожної окремої інвестиції, однак він має визначити різні потенційні стратегії для різних видів портфелів інвестицій, в тому числі загальні часові межі і для виходу з інвестицій. Механізми виходу, які застосовуються лише для подій невиконання зобов'язань (дефолту), таких як порушення контракту або його невиконання, не вважаються стратегіями виходу для цілей цієї оцінки.
- Б85Е** Стратегії виходу для різних видів інвестицій можуть бути різними. Для інвестицій у приватні звичайні акції прикладами стратегій виходу є первинне публічне розміщення, приватне розміщення, продаж бізнесу в межах однієї галузі, виплати (інвесторам) часток власності в об'єктах інвестування та продаж активів (у тому числі продаж активів об'єкта інвестування після ліквідації об'єкта інвестування). Для інвестицій у капітал, які продаються і купуються на публічному ринку, прикладами стратегій виходу є продаж інвестицій у приватному розміщенні або на публічному ринку. Для інвестицій у нерухомість прикладом стратегії виходу є продаж об'єкта нерухомості через спеціалізованих дилерів нерухомості або на відкритому ринку.
- Б85С** Інвестиційний суб'єкт господарювання може мати інвестицію в інший інвестиційний суб'єкт господарювання, який створюється у поєднанні з суб'єктом господарювання з юридичних, регуляторних, податкових чи подібних бізнесових причин. У цьому випадку інвестиційному суб'єктові господарювання – інвестору не потрібно мати стратегію виходу для такої інвестиції, за умови, що інвестиційний суб'єкт господарювання – об'єкт інвестування має відповідні стратегії виходу для своїх інвестицій.

Прибуток від інвестицій

- Б85Ж** Суб'єкт господарювання інвестує не лише з метою збільшення капіталу, отримання інвестиційного доходу чи й того та іншого, якщо суб'єкт господарювання або інший член групи, до якої належить суб'єкт господарювання (наприклад, групи, яка контролюється кінцевим материнським підприємством інвестиційного суб'єкта господарювання), отримує або має за мету отримати інші вигоди від інвестицій суб'єкта господарювання, які недоступні іншим сторонам, що не пов'язані з об'єктом інвестування. Це, зокрема, такі вигоди:
- придбання, використання, обмін чи експлуатація процесів, активів чи технології об'єкта інвестування. Сюди належить суб'єкт господарювання чи інший член групи, який має непропорційні чи ексклюзивні права на придбання активів, технології, продуктів або послуг будь-якого об'єкта інвестування; наприклад, завдяки утриманню опціона на придбання актива у об'єкта інвестування, якщо розвиток такого актива вважатиметься успішним;
  - спільна діяльність (як визначено в МСФЗ 11) або інші угоди між суб'єктом господарювання чи іншим членом групи та об'єктом інвестування щодо розробки, виробництва, збуту чи надання продуктів або послуг;
  - фінансові гарантії або активи, надані об'єктом інвестування як застава в угодах про позику суб'єкта господарювання чи іншого члена групи (при тому, що інвестиційний суб'єкт господарювання однаково може використати інвестицію в об'єкт інвестування як застава для будь-якої з своїх позик);
  - опціон, утримуваний пов'язаною стороною суб'єкта господарювання, на придбання у такого суб'єкта господарювання або іншого члена групи частки власності в об'єкті інвестування суб'єкта господарювання;

- (г) окрім описаного в пункті Б853, операції між суб'єктом господарювання чи іншим членом групи та об'єктом інвестування, які:
- (і) здійснюються за умовами, що є недоступні для суб'єктів господарювання, які не є пов'язаними сторонами суб'єкта господарювання або іншого члена групи чи об'єкта інвестування;
  - (іі) не здійснюються за справедливою вартістю; або
  - (ііі) представляють значну частину бізнесової діяльності об'єкта інвестування чи суб'єкта господарювання, в тому числі бізнесової діяльності інших суб'єктів господарювання групи.

Б853 Інвестиційний суб'єкт господарювання може мати стратегію інвестувати у більш ніж один об'єкт інвестування у тій самій галузі, тому самому ринку чи географічному регіоні з метою отримати вигоду від синергії, яка сприяє збільшенню капіталу та отриманню більшого інвестиційного доходу від таких об'єктів інвестування. Незважаючи на пункт Б85Ж(г), суб'єкт господарювання не позбавляється можливості бути класифікованим як інвестиційний суб'єкт господарювання лише тому, що такі об'єкти інвестування торгують один з одним.

Оцінка за справедливою вартістю

Б85И Важливим елементом визначення інвестиційного суб'єкта господарювання є те, що він вимірює та оцінює діяльність практично всіх своїх інвестицій за справедливою вартістю, оскільки наслідком використання справедливої вартості є більш доречна інформація, ніж, наприклад, консолідація всіх дочірніх підприємств або використання методу участі у капіталі для своїх часток участі в асоційованих або спільних підприємствах. Щоб продемонструвати, що він відповідає цьому елементові визначення, інвестиційний суб'єкт господарювання:

- (а) надає інвесторам інформацію про справедливу вартість та оцінює у своїй фінансовій звітності практично всі свої інвестиції за справедливою вартістю завжди, коли вимагається або дозволяється використання справедливої вартості відповідно до МСФЗ; та
- (б) подає внутрішні звіти, складені за справедливою вартістю, провідному управлінському персоналу (як визначено в МСБО 24), який використовує справедливу вартість як основну оцінку діяльності практично всіх своїх інвестицій та при прийнятті інвестиційних рішень.

Б85І Щоб відповідати вимозі Б85И(а), інвестиційний суб'єкт господарювання:

- (а) вибирає варіант обліку будь-якої інвестиційної нерухомості за моделлю справедливої вартості, описаною в МСБО 40 "*Інвестиційна нерухомість*";
- (б) вибирає виняток із застосування методу участі в капіталі в МСБО 28 для своїх інвестицій в асоційовані та спільні підприємства; та
- (в) оцінює свої фінансові активи за справедливою вартістю, застосовуючи вимоги в МСФЗ 9.

Б85Ї Інвестиційний суб'єкт господарювання може мати деякі неінвестиційні активи, такі як майно головного офісу та відповідне обладнання, і може також мати фінансові зобов'язання. Елемент оцінки за справедливою вартістю у визначенні інвестиційного суб'єкта господарювання в пункті 27(в) застосовується до інвестицій інвестиційного суб'єкта господарювання. Тому інвестиційному суб'єктові господарювання не потрібно обов'язково оцінювати свої неінвестиційні активи чи свої зобов'язання за справедливою вартістю.

Типові характеристики інвестиційного суб'єкта господарювання

Б85Й Суб'єкт господарювання, визначаючи, чи відповідає він визначенню інвестиційного суб'єкта господарювання, повинен розглянути, чи має він характеристики інвестиційного суб'єкта господарювання (див. пункт 28). Відсутність однієї або кількох з цих типових характеристик не обов'язково позбавляє суб'єкт господарювання можливості бути класифікованим як інвестиційний суб'єкт господарювання, а вказує на те, що для визначення, чи є суб'єкт господарювання інвестиційним суб'єктом господарювання, потрібне додаткове судження.

Більше ніж одна інвестиція

Б85К Інвестиційний суб'єкт господарювання, як правило, утримує декілька інвестицій, щоб диверсифікувати свій ризик та максимізувати свій прибуток. Суб'єкт господарювання може

утримувати портфель інвестицій безпосередньо або опосередковано, наприклад, утримуючи одну інвестицію в іншому інвестиційному суб'єкті господарювання, який утримує кілька інвестицій.

- Б85Л Можуть бути випадки, коли суб'єкт господарювання утримує одну інвестицію. Проте утримання лише однієї інвестиції не обов'язково означає, що суб'єкт господарювання не відповідає визначенню інвестиційного суб'єкта господарювання. Наприклад, інвестиційний суб'єкт господарювання може утримувати лише одну інвестицію, якщо суб'єкт господарювання:
- (а) перебуває у своєму початковому періоді і ще не виявив інвестицій, що годяться саме для нього, а отже, ще не реалізував свій інвестиційний план придбати кілька інвестицій;
  - (б) ще не зробив інших інвестицій на заміну тих, що вибули;
  - (в) створений з метою об'єднання у пул коштів інвесторів з метою їх інвестування в одну інвестицію, якщо така інвестиція не може бути придбана окремими інвесторами (наприклад, якщо необхідна мінімальна інвестиція надто висока для окремого інвестора); або
  - (г) перебуває у процесі ліквідації.

Більш ніж один інвестор

- Б85М Як правило, інвестиційний суб'єкт господарювання має кілька інвесторів, які об'єднують свої кошти з метою отримання доступу до послуг з управління інвестиціями та інвестиційних можливостей, доступу до яких вони не мали б, якби діяли кожний окремо. Завдяки наявності кількох інвесторів імовірність того, що суб'єкт господарювання або інші члени групи, до якої належить суб'єкт господарювання, отримуватимуть інші вигоди, окрім збільшення капіталу або інвестиційний дохід (див. пункт Б85Ж), менша.
- Б85Н Як альтернативний варіант, інвестиційний суб'єкт господарювання може бути створений одним інвестором або для одного інвестора, який представляє або підтримує інтереси ширшої групи інвесторів (наприклад, пенсійний фонд, державний інвестиційний фонд або сімейний траст).
- Б85О Можуть також бути випадки, коли суб'єкт господарювання тимчасово має одного інвестора. Наприклад, інвестиційний суб'єкт господарювання може мати одного інвестора, коли він:
- (а) перебуває у періоді первинного розміщення, який ще не закінчився, і суб'єкт господарювання активно визначає інвесторів, які годяться саме для нього;
  - (б) ще не визначив інвесторів, які годяться саме для того, щоб замінити частки власності, що були викуплені; чи
  - (в) перебуває у процесі ліквідації.

Непов'язані інвестори

- Б85П Як правило, інвестиційний суб'єкт господарювання має кілька інвесторів, які не є пов'язаними сторонами (як визначено в МСБО 24) суб'єкта господарювання або інших членів групи, до якої належить суб'єкт господарювання. Завдяки наявності непов'язаних інвесторів імовірність того, що суб'єкт господарювання або інші члени групи, до якої належить суб'єкт господарювання, отримуватимуть інші вигоди, окрім збільшення капіталу або інвестиційний дохід (див. пункт Б85Ж), менша.
- Б85Р Однак, суб'єкт господарювання все ж може бути кваліфікований як інвестиційний суб'єкт господарювання навіть якщо його інвестори є пов'язаними щодо суб'єкта господарювання. Наприклад, інвестиційний суб'єкт господарювання може заснувати окремий "паралельний" фонд для групи своїх працівників (таких як провідний управлінський персонал) або інвестора (інвесторів) іншої пов'язаної сторони, який віддзеркалює інвестиції головного інвестиційного фонду суб'єкта господарювання. Такий "паралельний" фонд може бути кваліфікований як інвестиційний суб'єкт господарювання, навіть якщо всі його інвестори є пов'язаними сторонами.

Частки власності

- Б85С Інвестиційний суб'єкт господарювання є, як правило, але не обов'язково, окремою юридичною особою. Частки власності в інвестиційному суб'єкті господарювання зазвичай мають форму часток капіталу або подібних часток участі (наприклад, часток участі в партнерстві), на які відносяться пропорційні частки чистих активів інвестиційного суб'єкта господарювання. Однак наявність різних класів інвесторів, з яких деякі мають права лише на окремі інвестиції або групи інвестицій, чи які мають відмінні пропорційні частки чистих активів, не означає, що суб'єкт господарювання не може бути інвестиційним суб'єктом господарювання.

Б85Т До того ж, суб'єкт господарювання, який має значні частки власності у формі боргу, який, відповідно до інших застосовних МСФЗ, не відповідає визначенню капіталу, все ж може бути кваліфікований як інвестиційний суб'єкт господарювання, за умови, що утримувачі боргу мають вразливість отримувати змінні доходи від змін справедливої вартості чистих активів суб'єкта господарювання.

Вимоги до обліку

Процедури консолідації

- Б86 Консолідована фінансова звітність:
- (а) об'єднує подібні статті активів, зобов'язань, капіталу, доходу, витрат та грошових потоків материнського підприємства з аналогічними статтями його дочірніх підприємств;
  - (б) згортає (виключає) балансову вартість інвестицій материнського підприємства в кожному дочірньому підприємстві та частки материнського підприємства в капіталі кожного дочірнього підприємства (МСФЗ 3 пояснює порядок обліку будь-якого відповідного гудвілу);
  - (в) виключає повністю внутрішньогрупові активи та зобов'язання, капітал, дохід, витрати та грошові потоки, пов'язані з операціями між суб'єктами господарювання групи (прибутки або збитки, що виникають внаслідок внутрішньогрупових операцій, що визнані в складі активів, таких як запаси та основні засоби, виключаються повністю). Внутрішньогрупові збитки можуть вказувати на знецінення, яке повинно бути визнане у консолідованій фінансовій звітності. МСБО 12 "Податки на прибуток" розглядає тимчасові різниці, що виникають внаслідок виключення прибутків або збитків в результаті внутрішньогрупових операцій.

Єдина облікова політика

- Б87 Якщо член групи користується обліковими політиками, що відрізняються від тих, які були прийняті в консолідованій фінансовій звітності для обліку подібних операцій та подій за подібних обставин, то відповідні коригування мають бути здійснені у фінансовій звітності такого члена групи при складанні консолідованої фінансової звітності, щоб забезпечити узгодженість з обліковими політиками групи.

Оцінка

- Б88 Суб'єкт господарювання включає дохід та витрати дочірнього підприємства у консолідовану фінансову звітність з дати, коли він отримав контроль над дочірнім підприємством, до дати, коли суб'єкт господарювання втратив контроль над дочірнім підприємством. Дохід та витрати дочірнього підприємства розраховуються на основі величини активів та зобов'язань, визнаних у консолідованій фінансовій звітності на дату придбання. Наприклад, витрати на амортизацію, визнані у консолідованому звіті про сукупний дохід після дати придбання, визначаються на основі справедливої вартості відповідних активів, що амортизуються, визнаних у консолідованій фінансовій звітності на дату придбання.

Потенційні права голосу

- Б89 Якщо існують потенційні права голосу або інші похідні інструменти, що містять потенційні права голосу, то пропорція прибутку або збитку та зміни у капіталі, що відносяться до материнського підприємства та часток участі, що не забезпечують контролю при складанні консолідованої фінансової звітності, визначається виключно на основі існуючих часток власності й не відображають можливої реалізації чи конвертацію потенційних прав голосу та інших похідних інструментів, за винятком випадків, коли застосовується пункт Б90.
- Б90 За деяких обставин суб'єкт господарювання має, по суті, існуючу частку власності внаслідок операції, яка в поточний період часу надає суб'єктові господарювання доступ до доходу, що пов'язаний з частками власності. За таких обставин частка, віднесена до материнського підприємства та часток участі, що не забезпечують контролю при складанні консолідованої фінансової звітності визначаються з урахуванням реалізації таких потенційних прав голосу та інших похідних інструментів, які в поточний період часу надають суб'єктові господарювання доступ до доходу.

- Б91 МСФЗ 9 не розповсюджується на частки участі в дочірніх підприємствах, що консолідуються. Якщо інструменти, що містять потенційні права голосу по суті надають суб'єкту господарювання в поточний період доступ до доходу, пов'язаного з безпосередньою часткою власності у дочірньому підприємстві, то на ці інструменти не поширюються вимоги МСФЗ 9. В усіх інших випадках інструменти, що містять потенційні права голосу в дочірньому підприємстві, обліковуються відповідно до МСФЗ 9.

Дата звітності

- Б92 Фінансова звітність материнського підприємства та його дочірніх підприємств, що використовується при складанні консолідованої фінансової звітності, повинна мати однакову звітну дату. Якщо кінець звітного періоду материнського підприємства відрізняється від кінця звітного періоду дочірнього підприємства, то дочірнє підприємство готує, для цілей консолідації, додаткову фінансову інформацію станом на ту саму дату, що і фінансова звітність материнського підприємства, щоб материнське підприємство могло консолідувати фінансову інформацію дочірнього підприємства, окрім випадків, коли це зробити неможливо.
- Б93 Якщо це зробити неможливо, материнське підприємство має консолідувати фінансову інформацію дочірнього підприємства, користуючись найостаннішою фінансовою звітністю дочірнього підприємства, скоригованою з урахуванням впливів важливих операцій або подій, що сталися між датою такої фінансової звітності та датою консолідованої фінансової звітності. У будь-якому випадку різниця між датою фінансової звітності дочірнього підприємства та датою консолідованої фінансової звітності не повинна бути більшою ніж три місяці, а тривалість звітних періодів і розходження між датами фінансової звітності мають бути однаковими від періоду до періоду.

Частки участі, що не забезпечують контролю

- Б94 Суб'єкт господарювання має відносити прибуток або збиток та кожний компонент іншого сукупного доходу на власників материнського підприємства та частки участі, що не забезпечують контролю. Суб'єкт господарювання має відносити загальний сукупний дохід на власників материнського підприємства та частки участі, що не забезпечують контролю, навіть якщо це призведе до від'ємного балансу часток участі, що не забезпечують контролю.
- Б95 Якщо дочірнє підприємство має кумулятивні привілейовані акції в обігу, які класифіковані як капітал та утримуються частками участі, що не забезпечують контролю, то суб'єкт господарювання має обчислити свою частку прибутку або збитку після коригування дивідендів на такі акції, незалежно від того, чи були оголошені такі дивіденди.

Зміни у пропорції, утримуваній частками участі, що не забезпечують контролю

- Б96 У разі зміни пропорційного відношення капіталу, що відноситься на частки участі, що не забезпечують контролю, суб'єкт господарювання повинен скоригувати балансову вартість контрольного пакету та частки участі, що не забезпечують контролю, з метою відображення зміни їх співвідношення в капіталі дочірнього підприємства. Суб'єкт господарювання повинен визнати безпосередньо у капіталі будь-яку різницю між сумою коригування часток участі, що не забезпечують контролю, та справедливою вартістю отриманої або сплаченої винагороди і віднести таку різницю на власників материнського підприємства.

Втрата контролю

- Б97 Материнське підприємство може втратити контроль над дочірнім підприємством у двох або більшій кількості угод (операцій). Проте іноді обставини вказують на те, що такі кілька угод слід обліковувати як одну операцію. Визначаючи, чи обліковувати угоди як одну операцію, материнське підприємство має розглянути всі умови цих угод та їх економічний вплив. Один або кілька з перелічених далі факторів вказують на те, що материнське підприємство має обліковувати кілька угод як одну операцію:

- (а) Вони укладені одночасно або одна впливає з іншою.
- (б) Вони становлять одну операцію, покликану досягти загального економічного ефекту.

- (в) Виникнення однієї угоди залежить від виникнення щонайменше однієї з інших угод.
- (г) Одна угода, якщо її розглядати відокремлено від інших, не є економічно обґрунтованою, але вона є економічно обґрунтованою, якщо її розглядати разом з іншими угодами. Прикладом є ситуація з вибуттям акцій за ціною нижче ринкової, що компенсується наступним вибуттям акцій за ціною вище ринкової.

Б98 Якщо материнське підприємство втрачає контроль над дочірнім підприємством, воно:

- (а) припиняє визнання:
  - (і) активів (у тому числі будь-якого гудвілу) та зобов'язань дочірнього підприємства за їхньою балансовою вартістю на дату втрати контролю; та
  - (іі) балансову вартість будь-яких часток участі, що не забезпечують контролю, у колишньому дочірньому підприємстві на дату втрати контролю (в тому числі будь-які компоненти іншого сукупного доходу, що відносяться на них).
- (б) визнає:
  - (і) справедливу вартість отриманої винагороди, якщо вона є, від операції, події або обставин, що спричинили втрату контролю;
  - (іі) якщо операція, подія або обставини, що спричинили втрату контролю, передбачає розподіл акцій дочірнього підприємства власниками у їхній якості власників, такий розподіл; та
  - (ііі) будь-яку інвестицію, збережену в колишньому дочірньому підприємстві за її справедливою вартістю на дату втрати контролю;
- (в) перекласифікує у прибуток або збиток, або переводить безпосередньо до нерозподіленого прибутку, якщо цього вимагають інші МСФЗ, суми, визнані в іншому сукупному доході у зв'язку з дочірнім підприємством на основі, описаній в пункті Б99;
- (г) визнає будь-яку отриману в результаті цього різницю як прибуток або збиток у складі прибутку або збитку, що відносяться на материнське підприємство.

Б99 Якщо материнське підприємство втрачає контроль над дочірнім підприємством, то материнське підприємство має обліковувати всі суми, раніше визнані в складі іншого сукупного доходу стосовно даного дочірнього підприємства, на такій самій основі, як і у випадку, якби материнське підприємство безпосередньо здійснило вибуття відповідних активів та зобов'язань. Тому, якщо прибуток або збиток, раніше визнаний в іншому сукупному доході, перекласифікуються у прибуток або збиток від вибуття відповідних активів та зобов'язань, то материнське підприємство має перекласифікувати такий прибуток або збиток із капіталу у прибуток або збиток (як коригування перекласифікації), коли воно втрачає контроль над дочірнім підприємством. Якщо переоцінку, раніше визнану у іншому сукупному доході, буде перенесено безпосередньо у нерозподілений прибуток після вибуття актива, то материнське підприємство має перенести переоцінку безпосередньо у нерозподілений прибуток в момент втрати контролю над дочірнім підприємством.

Б99А Якщо материнське підприємство втрачає контроль над дочірнім підприємством, яке не містить бізнесу, згідно з визначенням у МСФЗ 3, внаслідок операції, у якій задіяне асоційоване або спільне підприємство, облік якого здійснюється за методом участі у капіталі, то материнське підприємство визначає прибуток або збиток відповідно до пунктів Б98–Б99. Прибуток або збиток внаслідок такої операції (у тому числі суми, раніше визнані в іншому сукупному доході, які будуть перекласифіковані у прибуток або збиток відповідно до пункту Б99) визнаються у прибутку або збитку материнського підприємства лише тією мірою, якою вони відповідають часткам непов'язаних інвесторів у такому асоційованому або спільному підприємстві. Решта прибутку виключається з балансової вартості інвестиції у такому асоційованому або спільному підприємстві. Крім того, якщо материнське підприємство зберігає інвестицію в колишньому дочірньому підприємстві, а колишнє дочірнє підприємство тепер є асоційованим або спільним підприємством, облік якого здійснюється за методом участі у капіталі, то материнське підприємство визнає частину прибутку або збитку від переоцінки за справедливою вартістю інвестиції, збереженої у такому колишньому дочірньому підприємстві, у своєму прибутку або збитку лише тією мірою, якою вона відповідає часткам непов'язаних інвесторів у новому асоційованому або спільному підприємстві. Решта такого прибутку виключається з балансової вартості інвестиції, збереженої у колишньому дочірньому підприємстві. Якщо материнське підприємство зберігає інвестицію в колишньому дочірньому підприємстві, облік якого тепер здійснюється відповідно до МСФЗ 9, то частина прибутку або збитку від переоцінки за справедливою вартістю інвестиції, збереженої у колишньому дочірньому підприємстві, визнається у прибутку або збитку материнського підприємства повністю.

Приклади застосування**Приклад 17**

Материнське підприємство має 100-відсоткову частку участі в дочірньому підприємстві, яке не містить бізнесу. Материнське підприємство продає 70 відсотків своєї частки участі в дочірньому підприємстві асоційованому підприємству, у якому воно має 20-відсоткову частку участі. Внаслідок такої операції материнське підприємство втрачає контроль над дочірнім підприємством. Балансова вартість чистих активів дочірнього підприємства становить 100 ВО, а балансова вартість проданої частки участі становить 70 ВО ($70 \text{ ВО} = 100 \text{ ВО} \times 70\%$). Справедлива вартість отриманої компенсації 210 ВО, яка водночас є і справедливою вартістю проданої частки участі. Збережена в колишньому дочірньому підприємстві інвестиція є асоційованим підприємством, облік якого здійснюється за методом участі у капіталі, а її справедлива вартість становить 90 ВО. Прибуток, визначений відповідно до пунктів Б98–Б99, до виключення, якого вимагає пункт Б99А, становить 200 ВО ($200 \text{ ВО} = 210 \text{ ВО} + 90 \text{ ВО} - 100 \text{ ВО}$). Цей прибуток складається з двох частин:

- (а) прибуток (140 ВО) внаслідок продажу 70-відсоткової частки участі в дочірньому підприємстві асоційованому підприємству. Цей прибуток – це різниця між справедливою вартістю отриманої компенсації (210 ВО) та балансовою вартістю проданої частки участі (70 ВО). Відповідно до пункту Б99А, материнське підприємство визнає у своєму прибутку або збитку суму прибутку, що відноситься до часток участі непов'язаних інвесторів в існуючому асоційованому підприємстві. Це 80 відсотків цього прибутку, тобто 112 ВО ($112 \text{ ВО} = 140 \text{ ВО} \times 80\%$). Решта 20 відсотків прибутку ($28 \text{ ВО} = 140 \text{ ВО} \times 20\%$) виключається з балансової вартості інвестиції в існуючому асоційованому підприємстві.
- (б) прибуток (60 ВО) внаслідок переоцінки за справедливою вартістю інвестиції, безпосередньо збереженої в колишньому дочірньому підприємстві. Цей прибуток – різниця між справедливою вартістю інвестиції, збереженої в колишньому дочірньому підприємстві (90 ВО), та 30 відсотками балансової вартості чистих активів дочірнього підприємства ($30 \text{ ВО} = 100 \text{ ВО} \times 30\%$). Відповідно до пункту Б99А, материнське підприємство визнає у своєму прибутку або збитку суму прибутку, що відноситься до часток участі непов'язаних інвесторів у новому асоційованому підприємстві. Це 56 відсотків ($70\% \times 80\%$) прибутку, тобто 34 ВО ($34 \text{ ВО} = 60 \text{ ВО} \times 56\%$). Решта 44 відсотки прибутку, тобто 26 ВО ($26 \text{ ВО} = 60 \text{ ВО} \times 44\%$) виключається з балансової вартості інвестиції, збереженої в колишньому дочірньому підприємстві.

Облік зміни статусу інвестиційного суб'єкта господарювання

- Б100 Якщо суб'єкт господарювання припиняє бути інвестиційним суб'єктом господарювання, то він застосовує МСФЗ 3 до будь-якого дочірнього підприємства, яке раніше оцінювалось за справедливою вартістю через прибуток або збиток відповідно до пункту 31. Датою умовного придбання вважають дату зміни статусу. Справедлива вартість дочірнього підприємства на дату умовного придбання має відображати передану умовну компенсацію під час оцінки будь-якого гудвілу або прибутку від вигідної покупки, що виникає внаслідок умовного придбання. Всі дочірні підприємства слід консолідувати відповідно до пунктів 19–24 цього МСФЗ з дати зміни статусу.
- Б101 Коли суб'єкт господарювання стає інвестиційним суб'єктом господарювання, він припиняє консолідувати свої дочірні підприємства на дату зміни статусу, окрім тих дочірніх підприємств, які слід продовжувати консолідувати відповідно до пункту 32. Інвестиційний суб'єкт господарювання застосовує вимоги пунктів 25 та 26 до тих дочірніх підприємств, які він припинив консолідувати, так, ніби інвестиційний суб'єкт господарювання втратив контроль над цими дочірніми підприємствами на таку дату.

Додаток В

Дата набрання чинності та перехід

Цей додаток є невіддільною частиною МСФЗ, і він має таку саму силу, що й інші частини МСФЗ.

Дата набрання чинності

- В1** Суб'єкт господарювання застосовує цей МСФЗ для річних періодів, які починаються 1 січня 2013 р. або пізніше. Застосування до вказаної дати дозволяється. Якщо суб'єкт господарювання застосовує цей МСФЗ раніше вказаної дати, він розкриває цей факт і одночасно застосовує МСФЗ 11, МСФЗ 12, МСБО 27 *“Окрема фінансова звітність”* та МСБО 28 (змінений у 2011 р.).
- В1А** Документ *“Консолідована фінансова звітність, спільна діяльність та розкриття інформації про частку участі в інших суб'єктах господарювання: настанови щодо переходу”* (Зміни до МСФЗ 10, МСФЗ 11 та МСФЗ 12), виданий в червні 2012 р., змінив пункти В2–В6 та додав пункти В2А–В2Б, В4А–В4В, В5А та В6А–В6Б. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до річних періодів, які починаються 1 січня 2013 р. або пізніше. Якщо суб'єкт господарювання застосовує МСФЗ 10 до більш раннього періоду, то він застосовує ці зміни до такого більш раннього періоду.
- В1Б** Документ *“Інвестиційні суб'єкти господарювання”* (Зміни до МСФЗ 10, МСФЗ 12 та МСБО 27), виданий у жовтні 2012 р., змінив пункти 2, 4, В2А, В6А та Додаток А, а також додав пункти 27–33, Б85А–Б85Т, Б100–Б101 та В3А–В3Д. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до річних періодів, що починаються 1 січня 2014 р. або пізніше. Дострокове застосування дозволено. Якщо суб'єкт господарювання застосовує ці зміни достроково, то він розкриває цей факт й одночасно застосовує усі зміни, включені у документ *“Інвестиційні суб'єкти господарювання”*.
- В1В** Документ *“Операція продажу або внеску активів між інвестором та асоційованим або спільним підприємством”* (Зміни до МСФЗ 10 та МСБО 28), виданий у вересні 2014 р., змінив пункти 25–26 та додав пункт Б99А. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни перспективно до операцій, що відбуваються у річні періоди, що починаються з чи після дати, визначеної Радою з МСФЗ. Дострокове застосування дозволено. Якщо суб'єкт господарювання застосовує ці зміни достроково, то він розкриває цей факт.
- В1Г** Документ *“Інвестиційні суб'єкти господарювання: застосування винятку щодо консолідації”* (Зміни до МСФЗ 10, МСФЗ 12 та МСБО 28), виданий у грудні 2014 року, змінив пункти 4, 32, Б85В, Б85Г та В2А та додав пункти 4А – 4В. Суб'єкт господарювання застосовує ці зміни до річних періодів, що починаються 1 січня 2016 року або пізніше. Дострокове застосування дозволено. Якщо суб'єкт господарювання застосовує ці зміни достроково, то він розкриває цей факт.

Перехід

- В2** Суб'єкт господарювання застосовує цей МСФЗ ретроспективно, відповідно до МСБО 8 *“Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки”*, окрім ситуацій, вказаних в пунктах В2А–В6.
- В2А** Незважаючи на вимоги пункту 28 МСБО 8, коли цей МСФЗ застосовується вперше, і якщо пізніше, коли *“Інвестиційні суб'єкти господарювання”* та *“Інвестиційні суб'єкти господарювання: застосування винятку щодо консолідації”* зміни до цього МСФЗ застосовуються вперше, то суб'єкт господарювання має подавати лише кількісну інформацію, якої вимагає пункт 28(д) МСБО 8 для річного періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування цього МСФЗ (*“період, що безпосередньо передує даті першого застосування”*). Суб'єкт господарювання може також подавати цю інформацію для поточного періоду або для більш ранніх порівняльних періодів, але таке подання не є обов'язковим.
- В2Б** Для цього МСФЗ дата першого застосування – це початок річного звітного періоду, до якого цей МСФЗ застосовується вперше.
- В3** На дату першого застосування суб'єкт господарювання не повинен здійснювати коригування в попередньому обліку його участі чи:
- (а) в суб'єктах господарювання, які б консолідувалися на таку дату відповідно до МСБО 27 *“Консолідована та окрема фінансова звітність”* та ПКТ-12 *“Консолідація: суб'єкти господарювання спеціального призначення”* та продовжують консолідуватися відповідно до цього МСФЗ; або

- (б) в суб'єктах господарювання, які б не консолідувалися на таку дату відповідно до МСБО 27 та ПКТ-12 та не консолідуються відповідно до цього МСФЗ.
- В3А** На дату першого застосування суб'єкт господарювання оцінює, чи є він інвестиційним суб'єктом господарювання, на підставі фактів та обставин, наявних на таку дату. Якщо на дату першого застосування суб'єкт господарювання робить висновок, що він є інвестиційним суб'єктом господарювання, то він застосовує вимоги пунктів В3Б–В3Д замість пунктів В5–В5А.
- В3Б** За винятком будь-якого дочірнього підприємства, що консолідується відповідно до пункту 32 (до якого застосовуються пункти В3 та В6 або пункти В4–В4В, залежно від ситуації), інвестиційний суб'єкт господарювання оцінює свою інвестицію в кожному дочірньому підприємстві за справедливою вартістю через прибуток або збиток так, ніби вимоги цього МСФЗ були чинні завжди. Інвестиційний суб'єкт господарювання ретроспективно коригує і річний період, що безпосередньо передує даті першого застосування, і капітал на початок безпосередньо попереднього періоду на будь-яку різницю між:
- (а) попередньою балансовою вартістю дочірнього підприємства; та
  - (б) справедливою вартістю інвестиції інвестиційного суб'єкта господарювання у дочірньому підприємстві.
- Кумулятивну величину будь-яких коригувань справедливої вартості, раніше визнану в іншому сукупному доході, слід перевести до нерозподіленого прибутку на початок річного періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування.
- В3В** До дати, коли МСФЗ 13 *“Оцінка справедливої вартості”* був прийнятий, інвестиційний суб'єкт господарювання використовує ті значення справедливої вартості, які були повідомлені інвесторам або керівництву, якщо ці значення представляють суму, за яку інвестицію можна було б обміняти між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами на дату оцінки.
- В3Г** Якщо оцінювання інвестиції у дочірнє підприємство відповідно до пунктів В3Б–В3В є неможливим (як визначено в МСБО 8), то інвестиційний суб'єкт господарювання повинен застосовувати вимоги цього МСФЗ на початок найбільш раннього періоду, для якого застосування пунктів В3Б–В3В є можливим, причому це може бути поточний період. Інвестор ретроспективно коригує річний період, який безпосередньо передує даті першого застосування, окрім випадків, коли найбільш ранній період, для якого застосування цього пункту є можливим, – це поточний період. У такому випадку коригування капіталу визнається на початок поточного періоду.
- В3Г** Якщо інвестиційний суб'єкт господарювання здійснив вибуття інвестиції у дочірнє підприємство або втратив контроль над ним до дати першого застосування цього МСФЗ, то від інвестиційного суб'єкта господарювання не вимагається виконання коригувань здійсненого раніше відображення в обліку такої інвестиції.
- В3Д** Якщо суб'єкт господарювання застосовує зміни, викладені в документі *“Інвестиційні суб'єкти господарювання”*, для періоду, пізнішого, ніж дата першого застосування МСФЗ 10, то посилання на *“дату першого застосування”* в пунктах В3А–В3Г слід читати як *“початок річного звітного періоду, для якого вперше застосовуються зміни, викладені в документі “Інвестиційні суб'єкти господарювання” (Зміни до МСФЗ 10, МСФЗ 12 та МСБО 27), виданому у жовтні 2012 р.*
- В4** Якщо на дату першого застосування інвестор зробить висновок про те, що він консолідуватиме об'єкт інвестування, який не консолідувався відповідно до МСБО 27 та ПКТ-12, то інвестору слід:
- (а) якщо об'єкт інвестування є бізнесом (згідно з визначенням цього терміну в МСФЗ 3 *“Об'єднання бізнесу”*), оцінити активи, зобов'язання та частки участі, що не забезпечують контролю в такому раніше неконсолідованому об'єкті інвестування так, начебто такий об'єкт інвестування був консолідований (і, отже, здійснив облік придбання відповідно до МСФЗ 3) з дати, коли інвестор отримав контроль над таким об'єктом інвестування на підставі вимог цього МСФЗ. Інвестор коригує ретроспективно річний період, що безпосередньо передує даті першого застосування. Якщо дата отримання контролю – раніше, ніж початок періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування, то інвестор визнає, як коригування капіталу на початок періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування, будь-яку різницю між:
    - (і) сумою визнаних активів, зобов'язань та часток участі, що не забезпечують контролю, та
    - (ii) первісною балансовою вартістю участі інвестора в об'єкті інвестування.

- (б) якщо об'єкт інвестування не є бізнесом (згідно з визначенням цього терміну в МСФЗ 3), оцінити активи, зобов'язання та частки участі, що не забезпечують контролю у такому раніше неконсолідованому об'єкті інвестування так, начебто об'єкт інвестування був консолідований (застосовуючи метод придбання, як описано в МСФЗ 3, але без визнання будь-якого гудвілу щодо об'єкта інвестування) з дати, коли інвестор отримав контроль над таким об'єктом інвестування на підставі вимог цього МСФЗ. Інвестор коригує ретроспективно річний період, що безпосередньо передує даті першого застосування цього МСФЗ. Якщо дата отримання контролю – раніше, ніж початок періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування цього МСФЗ, то інвестор визнає, як коригування капіталу на початок періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування цього МСФЗ, будь-яку різницю між
- (і) сумою визнаних активів, зобов'язань та часток участі, що не забезпечують контролю; та
  - (іі) первісною балансовою вартістю участі інвестора в об'єкті інвестування.

В4А Якщо оцінка активів, зобов'язань та часток участі, що не забезпечують контролю відповідно до пункту В4(а) або (б) неможливе (як визначено в МСБО 8), інвестору слід:

- (а) якщо об'єкт інвестування є бізнесом, застосувати вимоги МСФЗ 3 на умовну дату придбання. Умовною датою придбання має бути початок найбільш раннього періоду, для якого застосування пункту В4(а) є можливим, що може бути поточним періодом;
- (б) якщо об'єкт інвестування не є бізнесом, застосувати метод придбання, як описано в МСФЗ 3, але без визнання будь-якого гудвілу щодо об'єкта інвестування на умовну дату придбання. Умовною датою придбання має бути початок найбільш раннього періоду, для якого застосування пункту В4(б) можливе, що може бути поточним періодом.

Інвестор коригує ретроспективно річний період, що безпосередньо передує даті першого застосування, окрім випадків, коли початок найпершого періоду, для якого застосування цього пункту є можливим, – це поточний період. Якщо умовна дата придбання – раніше, ніж початок періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування, то інвестор визнає, як коригування о капіталу на початок періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування, будь-яку різницю між:

- (в) сумою визнаних активів, зобов'язань та часток участі, що не забезпечують контролю; та
- (г) первісною балансовою вартістю участі інвестора в об'єкті інвестування.

Якщо найперший період, у якому можливе застосування цього пункту – поточний період, то коригування власного капіталу визнаються на початок поточного періоду.

В4Б Якщо інвестор застосовує пункти В4–В4А, і дата отримання контролю відповідно до цього МСФЗ пізніша, ніж дата набрання чинності МСФЗ 3, переглянутого у 2008 р. (МСФЗ 3 (2008)), то посилання на МСФЗ 3 в пунктах В4 та В4А слід вважати посиланнями на МСФЗ 3 (2008). Якщо контроль був отриманий до дати набрання чинності МСФЗ 3 (2008), то інвестор застосовує або МСФЗ 3 (2008), або МСФЗ 3 (виданий у 2004 р.).

В4В Якщо інвестор застосовує пункти В4–В4А, і дата отримання контролю відповідно до цього МСФЗ пізніша, ніж дата набрання чинності МСБО 27, переглянутого у 2008 р. (МСБО 27 (2008)), то інвестор застосовує вимоги цього МСФЗ до всіх періодів, у яких об'єкт інвестування ретроспективно консолідований відповідно до пунктів В4–В4А. Якщо контроль був отриманий до дати набрання чинності МСБО 27 (2008), то інвестор застосовує або

- (а) вимоги цього МСФЗ для всіх періодів, коли об'єкт інвестування ретроспективно консолідований відповідно до пунктів В4–В4А; або
- (б) вимоги версії МСБО 27, виданої у 2003 р. (МСБО 27 (2003)) для таких періодів до дати набрання чинності МСБО 27 (2008), а після того – вимоги цього МСФЗ до наступних періодів.

В5 Якщо на дату першого застосування інвестор зробить висновок, що він більше не консолідуватиме об'єкт інвестування, який консолідувався відповідно до МСБО 27 та ПКТ-12, то інвестор оцінює свою частку участі в об'єкті інвестування за сумою, за якою вона оцінювалася б, якби вимоги цього МСФЗ діяли на ту дату, коли інвестор придбав частку участі в об'єкті інвестування (але не отримав контролю відповідно до цього МСФЗ) або втратив контроль над об'єктом інвестування. Інвестор коригує ретроспективно річний період, що безпосередньо передує даті першого застосування. Якщо дата, коли інвестор придбав частку участі в об'єкті інвестування (але не отримав контролю відповідно до цього МСФЗ) або втратив контроль над об'єктом інвестування – раніша, ніж початок

періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування, то інвестор визнає як коригування капіталу на початок періоду, що безпосередньо передує даті першого застосування, будь-яку різницю між:

- (а) попередньою балансовою вартістю активів, зобов'язань та часток участі, що не забезпечують контролю; та
- (б) визнаною величиною частки участі інвестора в об'єкті інвестування.

B5A Якщо оцінювання частки участі в об'єкті інвестування відповідно до пункту B5 є неможливим (як визначено в МСБО 8), то інвестор застосовує вимоги цього МСФЗ на початок найбільш раннього періоду, для якого застосування пункту B5 є можливим, причому це може бути поточний період. Інвестор ретроспективно коригує річний період, який безпосередньо передує даті першого застосування, окрім випадків, коли найбільш ранній період, для якого застосування цього пункту є можливим – це поточний період. Якщо дата, коли інвестор придбав частку участі в об'єкті інвестування (але не отримав контроль відповідно до цього МСФЗ) або втратив контроль над ним – раніше, ніж початок безпосередньо попереднього періоду, то інвестор визнає, як коригування капіталу на початок безпосередньо попереднього періоду, будь-яку різницю між

- (а) попередньою балансовою вартістю активів, зобов'язань та часток участі, що не забезпечують контролю; та
- (б) визнаною величиною частки участі інвестора в об'єкті інвестування.

Якщо початок найпершого періоду, для якого можливе застосування цього пункту – поточний період, то коригування власного капіталу визнається на початок поточного періоду.

B6 Пункти 23, 25, B94 та B96–B99 були змінами до МСБО 27 внесеними у 2008 р., які були перенесені до МСФЗ 10. Окрім випадків, коли суб'єкт господарювання застосовує пункт B3, або коли від нього вимагається застосовувати пункти B4–B5A, суб'єкт господарювання має застосовувати такі вимоги, викладені у вказаних пунктах, таким чином:

- (а) Суб'єкт господарювання не здійснює перерахунок прибутку або збитку для звітних періодів, що передували першому застосуванню змін, зазначених у пункті B94.
- (б) Вимоги, викладені в пунктах 23 та B96 стосовно обліку змін часток власності в дочірньому підприємстві після отримання контролю, не застосовуються до змін, що сталися до того, як суб'єкт господарювання застосував ці зміни вперше.
- (в) Суб'єкт господарювання не здійснює перерахунок балансової вартості інвестиції у колишнє дочірнє підприємство, якщо контроль був втрачений до того, як він уперше застосував зміни в пунктах 25 та B97–B99. Крім того, суб'єкт господарювання не здійснює перерахунок будь-якого прибутку або збитку при втраті контролю над дочірнім підприємством, яка сталася до того, як зміни в пунктах 25 та B97–B99 були застосовані вперше.

Посилання на "період, що безпосередньо передує даті першого застосування"

B6A Незважаючи на посилання на річний період, що безпосередньо передує даті першого застосування ("період, що безпосередньо передує даті першого застосування") в пунктах B3B–B5A, суб'єкт господарювання може також подавати скориговану порівняльну інформацію для будь-яких попередніх поданих періодів, але він не зобов'язаний цього робити. Якщо суб'єкт господарювання подає скориговану порівняльну інформацію для будь-яких попередніх періодів, то всі посилання на "період, що безпосередньо передує даті першого застосування" в пунктах B3B–B5A слід читати як "попередній скоригований поданий порівняльний період".

B6B Якщо суб'єкт господарювання подає не скориговану порівняльну інформацію для будь-яких попередніх періодів, то він має чітко визначити інформацію, яка не є скоригованою, вказати, що вона підготовлена на іншій основі та пояснити таку основу.

Посилання на МСФЗ 9

B7 Якщо суб'єкт господарювання застосовує цей МСФЗ, але ще не застосовує МСФЗ 9, будь-яке посилання у цьому МСФЗ на МСФЗ 9 слід читати як посилання на МСБО 39 "Фінансові інструменти: визнання та оцінка".

Вилучення з інших МСФЗ

- В8 Цей МСФЗ замінює вимоги щодо консолідованої фінансової звітності, викладені в МСБО 27 (зі змінами в 2008 р.).
- В9 Цей МСФЗ також замінює ПКТ-12 *“Консолідація: суб’єкти господарювання спеціального призначення”*.